

VIEŅYBĖ

LITHUANIAN NATIONAL WEEKLY

LX METAI 4 N

PENKTADIENIS 1946 M. SAUSIO (JANUARY) 25 D.

KAINA 5 CENTAI

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
NOV 25 1946
ASTOR LENOX AND
TILDEN FOUNDATION

Vienybės 60 metų jubiliejaus proga, vasario 24 dieną, Labor Lyceum salėje, Brooklyne įvyks didžiulis koncertas.

DABAR

De Gaulle ir Thorez
Tai "Idomus" laiškas
JTO iš akių lupia TS
Miršta, bet negrįšta

Juozas Tysliava

Gen. de Gaulle atstitydiniams, be abejonės, šiandien patį svarbiausią žinią iš Europos. Kuo baigsis ši Prancūzijos valdžios krizė, kurią pasinaudojami, komunistai jau bando i de Gaulle vietą pasodinti savo vadą Maurice Thorez, šiuo metu gal dar peranksti pranašauti.

Valdžios krizė Prancūzijoje — paprasta brasta normaliais laikais. Bet dabar? ...

Vargiai, ar Prancūzija kada nors, net po Napoleono karų, buvo taip išvarginta, kaip šiandien.

Nuo de Gaulle iki chaoso — tik vienas žingsnis.

Kas tas Maurice Thorez, kurio partijos organas jau skelbia de Gaulle esant "dezertyru", apleidusiu savo pareigas?

Stalinui su Hitleriu bičiuliaujant, Thorez, žinoma, buvo priešingas karui su Vokietija. Dabartinis komunistų kandidatas į prezidentus tada pabėgė į Sovietų Rusiją, kad tuo būdu galėtų išvengti karo tarnybos.

Ir, štai, tas buvęs armijos dezertyras, kuriam vėliau de Gaulle dovanojęs bausmę, dabar atstitydinusį Prancūzijos prezidentą vadina dezertyru ...

Taigi ir Prancūzijos komunistų akys nebijo dūmų ...

Neseniai vienas žmogus gavo laisvą iš Lietuvos. Turinys toks įdomus, kad aš neiškenčiau jo nepacitavęs. Štai:

"Sudegė mūsų kluonas per karą. Tegų perkūnas nujoja visus hitlerinius ir smetoniškus žmogėdrams. Dabar neturime kur krauti vasorojus, bet tikimės, kad su tarybinės valdžios pagalba vėl atstitysim. Tegyvuoja raudonarmiečiai ir mūsų visų genialiausias vadas Stalinas, kurio išmintingos rankos vadovaujanti mes pasistatysime ne tik kluoną, bet ir naują išeinamą vietą."

Kaip sau norite, bet Jungtinių Tautų Organizacija — iš akių lupia Tautų Sąjungą ...

Pamatysite, kad Jungtinių Tautų Organizacija nepajėgė išvairuoti rusų iš Irano, kuriam, kaip žinote, 1943 m. Rooseveltas, Churchillas ir Stalinas "garantavo" nepriklausomybę, suverenumą ir teritorijos neliečiamybę ...

Na, ar nepanašiai atsitiko su Vilniaus byla?

Jeigu dėdė Pilsudskis nepaisė Tautų Sąjungos, tai tėvai Stalinui į Jungtinių Tautų Organizaciją — tikrai nusispiauti.

Ar jūs girdėjote, kad žmogus, atsidūręs tarp gaisro ir upės, šoktų į ugnį, o ne į vandenį?

Toks klausimas kyla, skaitant pranešimus apie išvietintus rusus Vokietijoje. Tie žmonės viens kita žūdo, kad tik nereikėtų gyvensi grįžti į Sovietų Rusiją.

Ir didžiausias nusikaltėlis, eidamas į teismą, dar turi vilties kaip nors išvengti bausmės.

Bet rusai, atsidūrę Vokietijoje, žino, kad grįžimas į savo tėvynę jiems yra baisėsnis, negu mirtis.

Ar dabar aišku, kodėl išvietinti lietuviai nenori grįžti į bolševikų okupuotą tėvynę?

Neseniai šioje vietoje aš citavau poeto Stasio Santvaro eilė. Dabar jis, taip pat pabėgęs nuo bolševikiško amaro, man rašo:

"Taika mūsų širdim, taikos neatneš. Atrodo, kad mes būsim ta "kalčiausia" tauta, kurią žudys ir varys iš senųjų tėviškės namų. Už ką? Kodėl? Deja, permaži ir persilpni esam, kad galėtumėm sugraudinti modernių laikų žmogų, netekusį sielos ir paskendusį į mėsą ir kraują ..."

Poetas Santvaras gyvena Vokietijoje su šeima — su žmona, žinoma operos artistė Augalyte ir sūnum Algimantu.

PREZIDENTO PRANEŠIMAS

Prezidentas Trumanas savo tradiciniame "State of the Union" pranešime kongresui plačiai išdėstė savo finansinę, ūkinę, politinę, karinę tarnybos, sveikatos, darbo ir kitų planų programą šiems metams.

Štai jo pareiktų minčių santrauka.

Pravedimas įstatymo, kuriuo visi būtų aprūpinami darbu.

Mažiausias uždarbis — 65 centai valandai ir kylantis iki 75 centų.

Papildoma nedarbo apdraudimas.

Plati programa apdraudai ligoje, apdrauda palieguosiams, taip pat skyrimas pasakolų ligoninėms, sveikatos centrams ir mokslo įstaigoms statyti.

Didesnis atlyginimas federaliniams valdininkams.

Steigimas įstaigų, turinčių teisės tyrinėti faktus ginčuose tarp darbdavių ir darbininkų.

Vieneriems metams pratęsti kainų kontrolę, kuri baigsis šių metų birželio 30 d.

Pratęsti veikimą antrojo karo įstatymo, leidžiančio turto ir pirmenybės (priority) kontrolę, kuri taip pat baigsis birželio 30 d.

Pratęsti privalomo kariuomenės šaukimo akto galia, kuri baigsis gegužės 16 d. To prezidentas reikalauja tuo

KOMUNISTAMS ĮSAKYTA KURSTYTI STREIKUS JUNGTINĖSE VALSTYBĖSE

"Dabartiniai darbininkų neramumai gali išsivystyti į didžiausią streikų sąjudį visoje Jungtinių Valstijų istorijoje," taip praeitą savaitę pareiškė Amerikos komunistų partijos vadas William Z. Foster.

Dalykų žinovai tvirtina, kad dabartiniai Amerikos streikai ir yra komunistų kurstomi. Yra žinoma, kad unijoje, ypač CIO, daugelį vadovaujamų vietų užima komunistų partijos nariai. Nenuostabu, kad jie šiuo metu gali sėkmingai vykdyti įsakymus iš viršaus.

Įvairiose Amerikos ekonominio gyvenimo srityse šiandien siaučia streikai. Streikai elektros įmonėse, susisiekimo srityje ir net maisto tiekimo pramonėje. Streikai plieno dirbtuvėse ...

Prieš pora metų John L. Lewis, CIO įsteigėjas, pareiškė: Philip Murray šiandien yra komunistų belaisvis savo pačioje unijoje. Jie kontroliuoja ir jo vykdomąją tarybą.

Yra žinomas faktas, kad visa eilė CIO vykdomosios tarybos narių — komunistai. Aišku, kad Foster, kuris yra Stalino postumdelis Amerikoje, įsakinėja tiems CIO ir kitose unijose vadovaujamoms vietoms turintiems komunistams, kas reikia daryti, kad būtų naudinga Maskvos politikos interesams.

Pagal Maskvos nurodymus veikiantiems komunistams šiandien svarbu Ameriką paskandinti streikų chaosu. Juo daugiau neramumų ir bėdos Amerikoje, juo greičiau ji bus priversta atsukti savo jėgas iš Europos ir Azijos. Yra patirta, kad ir kareivių demonstracijos Europoje ir

TRUMANO KONGRESUI

Gen. Short eilė Pearl Harbor byloje

Šią savaitę generolas Short po keturių metų tylėjimo turės progos pasakyti savo versiją apie Pearl Harbor įvykius. Jis, kaip žinoma, vadovavo armijos jėgomis tuo metu, kai japonai pasalingai užpuolė Hawaii salas. Mano ma, kad jis, kaip ir anksčiau liudijęs admiralas Kimmel, įrodys, kad Washingtonas buvo apsilėjęs, nesuteikdamas reikalingų žinių apie JAV santykius su Japonija. Generolas Short paruošė ilgą raportą, kuriam perskaityti galbūt reikės visos dienos laiko. Po to seks tardymo komisijos klausimai.

Adm. Kimmel, kuris liudijo praeitą savaitę, pareiškė, kad Roosevelt Churchillio Atlanto konferencijos metu jam nebuvo pranešta, koki pažadai JAV vardu buvo duoti tuo atveju, jei japonai užpuolė britų salas Pacifike. Dėl to jis ir negalėjęs susivokti, kokių žygių imtis Hawaii salų apsaugai. Jam nuolatos buvo pabrėžiama neprašyti pirmam šaudyti. Anksčiau liudiję viršininkai pareiškė, kad adm. Kimmel buvo įsakytas sekti japonų laivyno judėjimą Pacifike. Bet Hawaii salų viršininkai ne vieno tokio įsakymo nebuvo gavę.

Senatorius Hart, republikonas iš Connecticut, taip pat bus pakviestas liudyti Pearl Harbor byloje. 1941 m. jis vadovavo Azijos laivynui ir tikimasi, kad suteiks platesnių žinių apie japonų laivyno judėjimą tuo laiku.

Belgijos valdžia atmetė karaliaus Leopoldo III pasiūlymą praveisti referendumą dėl jo grįžimo į sostą.

Visi streikuojantys ir neįgiję algų darbininkai Amerikoje kasdien turi po pusketurioliktą milijono dolerių nuostolio.

ATVYKSTA AISTIS

Mūsų korespondentas iš Paryžiaus praneša, kad žinomas poetas J. Aistis Aleksandriškis šio mėnesio 22 d. gaves vietą laive "Bordeaux" uoste išvykęs į Jungtines Valstijas.

J. Aistis yra keletą poezijos knygų autorius. Poetas visą karo laiką išgyveno Prancūzijoje, kur jis buvo atvykęs studijuoti, kaip Lietuvos valstybės stipendininkas.

Poetas Aistis atvyksta kartu su žmona, kurią jis neseniai vedė Paryžiuje.

Ieško vietos JTO centrui

Kaip žinoma, šiuo metu Jungtinių Tautų Organizacijos delegacija yra Amerikoje. Ji atvyko į New Yorką su tikslu rasti jame ar jo apylinkėse tinkamą vietą Jungtinių Tautų Organizacijos centrui įkurti.

Pradžioje buvo kalbama, kad JTO centrui būtų tinkamiausia vieta Hyde Park, velionio Roosevelto miestelyje. Bet šio miestelio gyventojai, patyrę, kad jį norima paversti ekstrateritorialine vieta, pradėjo protestuoti. Buvo siūloma paversti tik velionio Roosevelto ūkį. Taigi Hyde Park, atrodo, aktris.

Dabar New Yorko mэрas siūlo Staten Island JTO centrui įsikurti. Be to, šios savaitės pabaigoje JTO delegacija apžiūrės kitas siūlomas vietas Long Island. Be to, Bostonas taip pat susidomėjęs šiuo klausimu. Nuvykusiai ten JTO komisijai buvo rengiami bankietai, koncertai ir ypaip stengtasi jai pataikauti.

Ar JTO delegacija, kuri ši šeštadienį apleidžia New Yorką ir išvyksta atgal į Londoną, suras tinkamą vietą Amerikoje, iki šiol neteko patirti.

Šiuo metu Amerikoje streikuoją 1,657,000 darbininkai.

KAIP POLITRUKAS IEŠKOJO DURNIŲ

Bet lietuvių tarpe nė vieno tokio nesurado

Danijoje išeinantis lietuvių laikraštis Lietuvių Žinios atpasakoja atsitikimą, kaip vienas "bolševikų įgaliotinis" kvietė lietuvius grįžti į tėvynę.

Kaip žinoma, Danijoje nuo karo audros yra suradę prieglaudą per 2,000 lietuvių, kurie daugumoje randasi Nymindegabo stovykloje. Kaip kituose kraštuose, taip ir čionai bolševikų politrukai, pasirodo, jau kiša savo nosis ir ieško durnių "savo piliečių" tarpe. Bet kaip visur kitur, taip čia Lietuvos okupanto įgaliotiniams tenka nusivilti nagus ir apturėti gėdos anglių ar amerikiečių palydovų akys.

Nuostabu tik, kad anglių ir amerikiečių atstovai vis dar lydi budelių azijatų "įgaliotinius", tuo pačiu lyg ir patys prisidedami prie draugavimo su banditais, kuriais baisesi visi tie, kuriems teko praktiškai išbandyti kruvinosios Stalino "demokratijos" pyragą.

KĄ UZGIEDOJO POLITRUKAS?

Kaip Lietuvių Žinios praneša, 1945 m. lapkričio 27-28 d. lietuvių pabėgėlių stovyklą Nymindegabe buvo atvykusi alijantų komisija: anglas, amerikietis ir 2 rusai, majoras ir jo vertėjas, kuris mokėjo išversti tik į vokiečių kalbą.

Rusai, kaip pareiškė majoras, atvykę paklausti visų tų žmonių, kurie anksčiau pareiškė norą grįžti į savo gimtąjį kraštą (kada ir kaip?!), ir ar jie dabar nori grįžti, ar ne? Rusai sutiko kalbėtis tik asmeniškai su mažomis pabėgėlių grupėmis iš 5-10 asmenų, atskirame kambaryje.

Gi viešam susirinkime bolševikų politruko pareiškimas buvo toks:

— Karui pasibaigus ir sutruškinus vokiškojo fašizmo diktatūrą yra galimumas visiems grįžti į savo gimtąjį kraštą. Pagal man duotas garantijas aš užtikrinu raudonosios armijos vardu, kad visi pabėgėliai bus vėžami į tas vietas, iš kur jie yra kilę. Jie nebus vėžami į Sibirą, koncentracijos stovyklas ar kalėjimus. Visiems bus dovanotos bausmės ir gražinta jų nuosavybės. Jei ūkiai ar namai bus rasti sugriauti, tai bus duodama medžiagos ar pinigų tiems namams atstatyti ...

Politruko pareiškimai skambėjo tokia visiems lietuviams ligi kaulo smegenų pažįstama demagogija, begėdiškumu ir melu, kad aišku, jog lietuviuose tuoj atsirado jam atitinkamų paklausimų.

PIRMAS KLAUSIMAS

Stovyklos lietuvių tada tą enkavedistą "įgaliotinio" avies rūbuose paklausė:

— Ar tamstai žinoma, kad 1941 m. birželio mėnesį visoje Lietuvoje buvo daromos žmonių medžioklės? Kad buvo suimami, neteisti, nebausti ir net nepareiškus jiems jokio viešo kaltinimo, vyrai, moterys, vaikai ir net ligoniai? Kad jie buvo vėžami į artimiausias geležinkelio stotis, grūdami į gyvulinius vagonus, kurių mažučiai langeliai buvo užkalti geležiniais virvais? Kad jie nežmoniškausiose sanitarinėse sąlygose po pora dienų buvo laikomi stotyje, po to išvežti į Rusijos gilumą — Sibirą ir kitas vietas? Kad

šitokių būdu ligi birželio 22 dienos buvo išvežta iš Lietuvos apie 50,000 žmonių? ...

Kągi atsakė jį, šitai detalizuotą, klausimą, Lietuvos okupantų "įgaliotinis"?

Bolševikas atsakė, kad jisai šiek tiek apie tai esąs girdėjęs, bet nieko tikro nežinąs ...

ANTRAS IR TREČIAS KLAUSIMAS

Tada stovyklos lietuvių uždavė jam naujų klausimų.

— Tamsta tik ką dabar savo ir raudonosios armijos vardu užtikrini, kad tiems asmenims, kurie grįš, nieko blogo neatsitiks. Mums įdomu žinoti, kas tvarko Tarybų Rusijos vidaus gyvenimą, būtent — komunistų partija su NKVD, ar raudonoji armija?

Į šį klausimą sovietiškas majoras iš viso atsakė atsakyti ...

Tada jam buvo pateiktas dar trečias klausimas su šitokiais paaiškinimais:

— Čia buvo kalbėta, kad bendromis alijantų jėgomis Vokietijos fašistinė diktatūra buvo likviduota. Bet vienoje valstybėje dar liko diktatūra, kuri laiko prispaudus ne tik to krašto žmones, bet tą diktatūrą stengiasi primesti ir kitoms tautoms. Toji valstybė vadina save "demokratiškiausiu kraštu," bet praktikoje tenai jokios demokratijos nėra. Taip pat nėra asmenų, susirinkimų, spaudos ir žodžio laisvės. Taigi, ar Tarybų Sąjungoje yra demokratinė, ar diktatūrinė santvarka?

Po šito klausimo įraudęs politrukas perpykęs pareiškė, kad jis į jokių klausimų neatsakysias, kad jis atvykęs ne agitacijos "vesti", bet atlikti tam tikrą jam pravestą misiją (pridėsimė — medžioti darbo vergų "rojuje" arba naujų taikinių enkavedistų revolve-riams ...)

Amerikietis ir anglas į pokalbius niekur nesikišo. Tik atydziai sekė pasikalbėjimą. Vienas iš jų, mokąs rusiškai, įdomesnes vietas atpasakodavo antrąjam.

KITAS "ASMENISKAS PASIKALBĖJIMAS"

Ta pati komisija lankėsi po to ir kitose pabėgėlių stovyklose.

Vienoje iš jų ruso buvo pareiškėtas toks pat "draugiškas" kreipimasis, kad suteikiama paskutinė proga grįžti į tėvynę. Baigęs praeisimą, rusas jokių klausimų viešame susirinkime nepriėmė, tik pareiškė, kad gali pavieniams asmenims, atskirame kambaryje, asmeniškai atsakyti į paklausimus. Aišku, kad jam buvo nepatogūs liudininkai — anglas ir amerikietis.

Po to keletas iš pabėgėlių nuyko "pasikalbėti asmeniškai." Vienas iš jų per vertėją pareiškė:

— Mes visi mieliai grįžtume į tėvynę, jeigu ten nebūtų bolševikų. Bet dabar negalime grįžti dėl to, kad bijome bolševikinio teroro, kurį 1940 1941 metais esame matę ir kai kurie net ant savo kailio patyrė.

To viso nepaneigdamas, rusų "įgaliotinis" pabrėžė, kad dabar bolševikai iš pagrindų pasikeitė ir nėra reikalo turėti baimės dėl savo likimo, sugrįžus namo ...

(nukelta į 3-čią pusl.)

BERDANIER
Dist. by United Feature Syndicate, Inc.

Amerikos Lietuvių Savaitė

Po Waterburio Brooklyną pasizvalgus

Kiek aš turiu džiaugsmo, sustikdamas su gerais draugais Waterburyje, Conn., tiek mane visada baudžia gamta. Pereitais metais su lietum iš New Yorko Brooklyno išvažiavau į Waterburio Brooklyną, bet šį kartą, pereitą savaitę, New Yorke švietė skais ti žiemos saulė, o Waterburio Brooklyne mane pasitikio sausio mėnesio šaltas lietus. Jis taip mane ir lydėjo visą dieną. Bet praminti mano keliai Waterburyje, Lietus ar sniegas, šaltis ar kaitra, Vienybė ten turi tiek draugų, kad nuo vieno pas kita eidamas, tarytum namuose jautiesi.

Kaip paprastai, taip ir šį sykį, kelionę pradėjau nuo Petro Krugelio, degtinės paruošė savininko. Mat, jis samoningu jomoru kiekvieną puikiai nuteikia. Šį kartą jis vartė didžiulę čekių knygą, o čekiai jau buvo išrašyti, tik laukė jo parašo ir gavėjo. Mat, pasibaigė pereiti metai, jis skuba suvesti sąskaitas su visais.

JONAS DELININKAS

Waterburyje nėra žmogaus, berods ir tarp kitatuočių, kurie nepažintų Jono Delininko. Ir netodėl, kad jis turi taip būtiną visiems profesiją, kaip laidotuvių direktorius, bet ir šiaip jis plačiai žinomas Waterburyje. O čia pasakysiu — ir Lietuvoje. Šis waterburietis du sykius lankėsi Lietuvoje. Tai 1935 ir 1938 metais. Kaip jis pasakoja, jį Lietuvon traukė pasiilgimas tėvynės. Tai buvo pirmą kartą. Antrą kartą jis važiavo pamatyti savo draugų. O kiek draugų šis žmogus ten turėjo. Jis reikėsi visur visuomenėje, draugų šeimos ir net krikšto tėvu tapo tada buvusio Pažangos B-vės aukšto pareigūno Jeremino sūnau.

Į langą beldėsi gausūs lietaus lašai, kai Jonas Delininkas pasakojo savo gražius įspūdžius apie jo lankymąsi Lietuvoje. Ir kaip jis matė tą didelį skirtumą tarp Lietuvos 1935 ir 1938 m. Bet šiandien Lietuva pavergtė, ir klausdami vienas kito, kada galėsime susitikti laisvoje tėvynėje — išsikyrėme.

ŠILDOSI LIETUVISKŲ ANGLIMIS

Savo ofise telefonu atsakė W. Šukaitis, o tų šaukimų... Mat, lietuviai anglis Waterburyje perkasi iš W. Shukaitis Brass City Coal and Oil Co. W. Šukaitis ne tik šildo lietuvius namus anglimis, bet jis gyvai dalyvauja lietuviškame judėjime ir organizacijose užima vadovaujančią vietą. Štai, Lietuvių nepriklausomame Politiniame Klube jis yra direktorium, valdybose jis yra ir kitose lietuvių organizacijose. Jis pereitą karo veteranas, uostęs paraką Europoje. O šiame kare jau jo sūnus Edmundas, tarnauja laivyne. Kiti du sūnūs mokosi. Vidurinius Vincas studijuja medicina, o jauniausias, Juozas, mokosi vidurinėje mokykloje. Kad tik sveikata W. Šukaitio būtų tvirtesnė, jis dar daugiau galėtų pasireikšti visuomeniniame gyvenime, bet taip gražiai, lietuviškoje dvasioje vaikų padeda jam auginti jo žmona, buvusi Teklė Karbauskaitė. Bet per dvidešimt metų jo biznis tiek išvystytas, kad jam užteks jėgų ir toliau suteikti angliu lietuviams apšildymui savų namų.

LIETUVIAI VAISTININKAI

Juo dažniau būni Waterburyje, juo daugiau sužinai apie

taip didelę lietuvių įtaką vietos gyvenime. Štai tik dabar sužinojau, kad Waterburyje esama net keleto lietuvių vaistinių. Pirmiausia teko susitikti vaistininką Bendlerį. Jo vaistinėje dažnai, o ypač vakarais, renkasi nemažas lietuvių jaunimo būrys, bet jie čia renkasi ne vien todėl, kad jo vaistinėje kampiname name, bet dar labiau todėl, kad jie — pas savo tautietį, iš kurio išgirsta ir vieną kitą patarimą. Pats Mr. Bendleris visada gyvybingais žodžiais kalba apie lietuvių tautos reikalus, o juo labiau dabar, kada ir jo paties dėdė atsidūrė Vokietijoje, besigelbėdamas nuo raudonojo teroro. Buvau buvęs Bendlerio vaistinėje anksčiau, bet ir nepamaniau, kad tos vaistinės savininkas lietuvis. Kaip ir netikėtai patekau į kitą lietuvišką vaistinę, vardu Highland. Šios vaistinės savininkas, taip pat lietuvis, Adolfas Šablinskas. Jis turi ilgą praeitį vaistininko darbe. Jis visą dešimtmetį buvo Liget vaistinės vedėjas, o jau 15 metų, kai turi savo minėto vardu vaistinę. Jo vaistinėje dirba net keli darbininkai.

VETERANAI GRĮŽTA PRIE SAVO BIZNIO

Tik neseniai iš kariuomenės grįžo ir stoji prie savo senų pareigų jaunas laidotuvių direktorius Jonas W. Stokes. Ši šeima plačiai pažįstama Waterburyje. Iš šios šeimos išėjo daug gabių vyrų. Jo du broliai dar ir dabar tebetarnauja laivyne. Pats Jonas taip pat turi ką apie save pasakyti. Mat, jis elektros inžinierius, paimtas kariuomenėje be ilgų kalbų ir stovėjimo eilėse, jis buvo paskirtas instruktorium West Pointe, kur mokomi karininkai. Dar tebetenokiamas uniformą, jis buvo paskirtas į Waterbury, prižiūrėti ginklus gaminančias įmones. Nors jis augo he grynai lietuviškoje šeimoje, bet aktingai dalyvauja lietuvių veikime ir draugijoje.

Šėlo lietus ir vargino aštrus žiemos oras, kai vyk-džiau pasiryžimą vis daugiau ir daugiau lietuvių sutikti Waterburyje. Ir juo toliau į mišką, juo daugiau jame medžių. Taip ir čia. Štai, besikalbėdamas su vienu, sužinojau, kad Waterburyje yra daug lietuvių, besiverčiančių sodės gaminiu.

JONAS KLINKA

Malonu traukinyje sutikti lietuvi, bet dar maloniau susitikti su parapilijėčiu. Ir štai gana atokai nuo Waterburio Brooklyno Jonas Klikna, Colonial Bottling Works savininkas, prabyla į mane mano gimtinės tarpe. Pasirodo, jis iš Nemakščių. Tai geros rasišios tik dvi valandos nuo mano gimtinės. Daug teko važinėti tais keliais, kuriais jis važinėjo 1930 m., lankydamasis Lietuvoje ir daug kartų teko matyti tą žemaitišką dvare, iš kurio yra kilęs Jonas Klikna. 1930 m., parvažiavęs į Nemakščius, Jonas Klikna nusipirko net savo arkliaus ir jais tada važinėdavo, žvalgydamasis savo tėviškės kaimynystėje. Bet ne tik tai įdomu, kad šis žmogus taip sėkmingai vertėsi biznyje, kuriame jis jau 27 metai. Dabar jo pasisekimą jau daug kuo garantuoja ir jo dukterė Petronėlė, kelius metus studijavusi Columbijos universitete, Petronėlė veda knybas, prižiūri biznį, kaip savo, juo rūpinasi ir užtekinai turi tam išminties. O kaip gražiai lietuviškai kalba. Neieškok žmo-

nos iš toli, sakydavo žemaitiškai. Taip ir Jonas — vedė iš kaimyninės Eržvilko parapijos Valeriją Selnorūtę. Be Petronėlės jie augina dar Marijoną ir 7 metų Jonuką. Visi gali gerai jaustis Jono Kliknos puikioje rezidencijoje. Nors tai nėra dvaras, kaip jo gimtinė, bet vis dėlto — puiki rezidencija.

BRONIUS KASPARAVIČIUS

Kur tik pasaulyje yra apgyventa vieta, ten, berods, yra ir lietuvių. Štai, sutinku Bronių Kasparavičių. Jis gimęs Lietuvoje, o jau 25 m. Waterburyje verčiasi sodės gaminiu. 1914 m. gyveno Brooklyne, bet neilgai. Jį patraukė mažutis, bet nuosirdžiū lietuvių miestas. Radau jį betvarkant pilstymą to gaudaus gėrimo, bet jis nesivaržė nutraukti darbą ir pakvietė į savo ofisą. Jis sako: "jei ir užtektume cukraus, tai šiuos gėrimus galėtume gaminti dieną naktį."

IR JAUNIMAS BIZNYJE

Patartas, skubėjau pasimatyti su Juozu Samoška. Jau girdėjau, kad tai jaunas, čia gimęs vyras, bet seniai biznyje — automobilių biznyje. Jis juos savo didžiuliam garaže taiso, o ypač karo metu jis pasižymėjo padangų atnaujinimu. Jis naujosios kartos Amerikos lietuvis. Ir kaip gražiai ir taisyklingai jis kalba savo motinos kalba!

MOTERYS TAIP PAT DIDELIUOSE BIZNIOSE

Ilgas kelias vedė iki Onos Besasparienės didžiulės prekybos įstaigos — Highland Market. Ji liko našlė, bet biznį ir toliau tvarko, turėdama net 5 darbininkus. Tai, berods, didžiausias biznis tokios rūšies Waterburyje. Ir kaip jį dabar džiaugiasi, kaip ir jos sesuo, kad sužinojo, jog brolis, Laudinskas, gyvas ir yra išvietintų lietuvių tarpe, Pietų Vokietijoje, britų kontroliuojamame zonoje. Jos brolis studijavo aukštuosius prekybos mokslus Klaipėdoje, juos baigė pirmoje Klaipėdos prekybos instituto laidoje. Tai buvo populiarus jaunuolis, o dabar toli nuo tėvynės šaukia šį bent savo seserų pagalbą Amerikoje.

VIENYBĖS ŠULAS

Daug vardų šiame straipsnyje teko praleisti. Juk ne užimsi visos Vienybės pasikalbėjimams su taip nuosirdžiais waterburietėmis. Bet negali pamiršti dr. Colney. Pavadinau jį Vienybės šulu, bet šiuo kartu neturėjau galvoje laikraštį Vienybę. Šis lietuvių veiklos veteranas pirmu atsidūsėjimu prisiminė lietuvių vienybę. Ir kaip jis jos troškė! Jis jai dirbo ir dirbė. Kada yra srovės, toks gyvas žmogus negali likti be jokios tiesioginės, srovės, ar grupės. Bet pasikalbėjimuose, kaip visada, taip ir dabar, jis pareiškė savo didžiausį susirūpinimą lietuvių vienybėje, o juo labiau šiuo laiku. Jis darė ir daro viską, kad tik ji būtų atsiekta.

DR. PETRAS VILEIŠIS

Negalėjau skirtis su Waterburium, nepamintęs su dr. Petru Vileišiu. Kai šiandien eina kalba apie didesnę lietuvių migraciją į Ameriką, tai tikrai dr. Petras Vileišis, tas garšiosios lietuvių šeimos atstovas, gali ir tikriausiai bus geriausiai pavyzdžiū naujiems ateiviams inteligentams. Tiesa, jis puikiai išimokslinęs, moka daug kalbų, bet iš visų naujai atvažiuosiu šis vyras sugebėjo puikiausiai paliesti Amerikos biznio pulsą ir sugebėjo į Amerikos biznį įeiti.

Bet šalia to, jis turi daug gražių minčių. Dar neseniai lankydamasis Brooklyne, jis užsuko ir naujusios Vienybės namus. Kiek puikių minčių jis suteikia laikraštiniams, šis buvęs Lietuvos diplomatas. Nesigailėjau ir šį kartą, jį pamatęs. Jis ir biznio srityje kiekvieną gali partarti. Jo platus išmokslinimas, didelis žmunių, ne tik jų kalbų, supratimas ir yra tikroji paslaptis jo biznio pasisekime.

Išvažiavau iš Waterburio, kai spinkėjo tame Brooklyne žemai nuleistos šviesos. Traukiau į saviškį Brooklyną. Bet nelengva buvo skirtis ir su anuoju, o labiau su tais gerais lietuvišiais. Bet darbas, darbas namie...

V. Bartus

Ištekėjo S. Tolytė

UNION CITY, CONN. — Pereitų metų pabaigoje, Waterburyje, buvo gražios Prano Salduko ir Lelijos Tolytės vestuvės. Jaunikis dar tebetarnauja laivyne. Jis kilęs iš Waterburio, Conn., o jaunoji — žinomų biznierių Tolių, Union City, duktė. Bažnytinės apeigos atliko kariškas kapelionas, kap. Kapitor.

Vestuvių puotą suruošė jaunosios tėvai Toliai. Didžiulė puota buvo Lietuvių Neprik. Politinio Klubo svetainėje. Puotėje dalyvavo virš 300 svečių.

WATERBURY, CONN. — Žinomas biznierių, didelės maisto krautuvis savininkas, Kazys Strikulis išvyko poilsui į Florida.

DETROITO LIETUVIŲ DIENOS

MARIJA SIMS

SEKMINGAS KONCERTAS

Amerikos Lietuvių Radijo ratelio koncertas, sausio 13 d., pasisekė taip, kaip niekad. Zmonių prisirinko tiek daug, kad dalis turėjo grįžti, nes netilpo salėje. Nors salės visi tarpeliai buvo stovinčiais žmonėmis užkimšti. Nebepamenu kada būtų buvęs toks gausingas žmonių būrys, sutrauktas į vieną parengimą.

Toks nusisekimas daug ką pasako. Viena, kad lietuviai, ypač dabar, kai Tėvynė Lietuva prispūdėjo, nori sujeiti, pasikalbėti, pasigėrėti lietuviška daina, pašokti lietuviškus šokių... O antra, tai — kad šis radijo ratelis yra nepartinis. Jame visų srovių lietuvių jaučiasi kaip namie. Čia gi neprijamami Lietuvos išgamos bolševikai, tad nėra kam teršti ir kludyti. Man viena moteris ir sako: "Šiandien visi toki linksmi, kalbasi, kaip vienos motinos vaikiai!" Taip, mes ir esame vienos motinos Lietuvos vaikai. O dabar, kai ta motina Lietuva prispaušta ir kankinama, kiek vienas jos sūnus, kiekvienas dukterė kenčia tą prispaudą, jaučia tą skausmą. Ir, štai, jie parodė savo gausiu dalyvavimu, kur lietuviška dainelė skamba, kur lietuviška kalba pareikšta tėvynės meile... Lietuvis jautrus, tik jis kartais jau nuo seniai skriaudžiamas apsipratęs, neparodo to jautrumo. Jis savo skausmą tvirtai užspaudžia savo širdyje ir jį nešioja, kaip jam skirtą kietą dalia. Nematysi lietuvių ar lietuviškas viešų sąsų, o žinome, kad jas lieja ne vienas iš mūsų...

Programą davė Am. Lietuvių Balso choras, vadovaujant Jonui Vallui ir Alenai Dailidaitėi. Šie muzikos ir dainos mėgėjai suprato, kokią dainą reikia šiomis dienomis lietuvių dainuoti. Jie surinko pačias gražiausias, pačias paprasčiausias ir jautriausias. Pav.: O Lietuvos kareivėliai, Prie Baltijos krašto, Kaip berželis svyrūnėlis ir daugelį kitų. Jonas Valiukas nėra profesionalus muzikos mokytojas, bet jis per savo didelį gabumą, per ilgą pasišventimą dainavimui išmoko tas dainas ne tik pats dainuoti, bet ir kitus mokyti. Alenutė Dailidaitė 17 metų mergaitė, jau šian dien prie piano, kaip gera artistė. Ji mokosi piano nuo penktų metų. Bet Alenutė su lietuvišiais. Ji mokina lietuviškas daineles. Ji parašo mu-

ziką. Todėl visi džiaugiasi ir net stebėjosi, kad Am. Lietuvių Balso choras taip gražiai dainavo. Nedaug dainininkų šiame chore, bet beveik visi solistai: Jonas Valiukas, A. Panemunėlis lietuvių patrijotas, turi labai įdomią praeitį, kurią kada nors parąšysiu savo kolumnos skaitytojams.

Čia dainavo solo Aldona Molytė, soprano, Andrius Bakulonis, baso, Jonas Valiukas, tenoras, ir duetas — Alena Dailidaitė, altas, ir Cicilija Stankiūtė Hawkins soprano. Jos visos žavėtina dainavo. Frank Janick, jaunas lietuviškas pianistas, skambino piano Mišrus merginų ir vyrų choras gražiai dainavo. Žmonės labai rimtai ir ramiai užsilaukė. Vakaro programą vedė biznierių ir veikėjas Viktoras Petrikas. Jis savo gerų ūpų ir priitalkintais anekdotais tikrai pralinksmo ir prijuokdino svečius. Am. Lietuvių Balso pirmininkas Harry Aronas Kapturauskas pasakė gražią kalbėlę, prisimindamas brangią tėvynę Lietuvą. Jis čia sujudinęs ligi sąsų, pasižadėjo kelti lietuvišką meną, dainą, muziką ir viską, kas lietuviška.

Sugiedoti Lietuvos ir Amerikos himnai. O paskui sekė šokiai abiejose svetainėse. Buvo valgyti ir gerti. Ir, pagaliau, štai kas krito į akį. Viršutinė svetainė pripildyta jaunimu, kuris susirinko dainai po koncerto. Tai lietuviškas jaunimas. Vyrų grįžė iš karo tarnybos. Mergaitės džiaugiasi, sulaukė savo vaikinių iš karo laukų. Jau čia gimę lietuviai ima pirmynbėgti, nes ir dainininkai išskiriant vieną kitą jau čia gimę.

Vakaro rengimo komisiją sudarė šie nariai: Antanas Kakanauškas, Helen Rauby, Margaret Petrikenė, Jonas Valiukas, Harry Kapturauskas, Viktoras Petrikas, Vytas Morkūzas, Juozas Gužas kas ir Jonas Bartašius. Jiems padėjo valdyba ir eilė vakaro darbininkų.

STANLEY TOLIUS
LIETUVIŠKA UŽEIGA
158 N. Main Street,
UNION CITY, CONN.
Tel.: Naugatuck 4864

RESTAURANAS
RAYMOND WOLANSKY, sav.
216 BROAD STREET,
WINDSOR, CONNECTICUT
Biznio tel. — 833
Namų — 308

Dr. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIEMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

THOMAS MATAS
Real Estate
81 Fox Street
WATERBURY, CONN.

CHAS. STRIKULIS
Maisto Krautuvis
851 Bank Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 4170

KRUGELIO
Degtinės Krautuvis
Mes turime įvairiausias rūšies
vyno, alaus ir degtinės
Prieinamos kainos
Green ir John Street
Kampas
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-9658

LINKSMA DETROITO
UŽEIGA
Geri gėrimai —
linksma nuotaika
W. Zemaitis, sav.
2400 Fenkel Avenue
DETROIT, MICH.

CHARLES' BAR
LIETUVIŠKA UŽEIGA
1503 Springwells
DETROIT, MICH.

NESIGAILĖSITE APLANKE
SIRDINGŲ LIETUVIŲ
UŽEIGA
Juozas Laukonis, sav.
3410 Livernois
DETROIT, MICH.

GRAZI CHICAGOS
UŽEIGA
Mykolas Petrusavičius, sav.
6914 S. Western Avenue
CHICAGO, ILL.

WILLIAM PASCHALL
718 Callowhill Street,
PHILADELPHIA 23, PA
Vienas iš didžiausių mėsos
sandėlių Philadelphiaje.
Mes pristatome mėsą ligoni-
nėms, restoranams ir kitoms
vietoms
Telefonai:
Main 7626 Lom. 0677
" 7458 " 2298

WOODLAND CAFE
B. J. TRIBULAS, sav.
63rd St. at Woodland Avenue,
PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: Saratoga 9656
West 4117

ANTHONY MARTIN
RESTORANAS IR BARAS
3759 N. 7-th Street,
PHILADELPHIA, PA.

EDWARD MILAKNIS
PHILA. GASKET MGF. CO.
F and Atlantic Streets,
Gaskets, Washers,
Metal Stampings.
PHILADELPHIA, PA.
Telefonai:
Bell, REGENT 0228
Keystone, EAST 9009

ANTHONY WASKES
RESTORANAS
Ivairios rūšies valgiai ir
gėrimai
3904 FRANKFORD AVE.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel.: DEL. 5220

Lietuvių Naujienos
Mėnesinis žurnalas \$1.00 met.
332 North 6-th Street,
Philadelphia, Pa.

JOHN LUKAS
GERIAUSI VALGIAI IR GERIMAI
543 N. 12th Street,
PHILADELPHIA, PA.

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Licensed Penna and New Jersey
1601-03 SO. 2-nd STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel.: DEW 5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
1113 MT. VERNON ST., PHILADELPHIA, PA.
Telefonas Poplar 4110
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graž. koplyčia
erdvi salė su baru, pakeleivingiems suteikiama nakvynė
— viskas nemokama.
Nėlaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar
naktį — mes visados pasirėngę jums suteikti geriausią
patarnavimą.

ARROWHEAD RESTAURANT
Edward Jennings Zdančiukas, sav.
Ivairios rūšies gėrimai ir valgiai.
Puiki vieta, pavydingas patarnavimas
208-212 EAST MAIN ST., NEW BRITAIN, CONN
Telefonas: 6887.

QUALITY MARKET
Tai vieta, kur žmonės gauna sveiką, šviežią,
pirmos rūšies maistą.
VIKTORAS ABECIŪNAS
356 PARK STREET,
NEW BRITAIN, CONN.
Telefona: 1481.

ISPŪDŽIAI IŠ CHICAGOS

Nemėgink Chicagoje vėlavą vakarą lydėti savo draugą iš pietinės miesto dalies į šiaurinę. Erolyti, negrįši į namus be ryto aušros. O jei pasitaisys žiemą, tai nušalsi nosį ir ausis. Kas gyvena ar bent laukiasi Chicagoje, tas žino to miesto platybę, ilgas, ilgiasias gatves, priemiesčiuose nutolusius namus nuo namų, na ir susisiekimo painiavas. Bet tame didžiuliam mieste rasi gausybę lietuvių. Manoma, kad Chicagoje gyvena daug lietuvių, negu Laisvosios Lietuvos laikinoje sostinėje Kaune gyvena. O kiek čia lietuvių įvairių įstaigų, organizacijų, parapijų, įmonių, mokyklų, lietuviškų laikraščių, bei radijo programų. Žodžiu, lietuviai čia sudaro kaip ir mažutę valstybę, kuri įsijungusi į bendrą platų Chicago gyvenimą.

Sunku būtų vienu straipsniu net suminėti visas sritis, įstaigas ir organizacijas, kurias sukūrė ir kurioms vadovauja lietuviai Chicagoje. Dažniausiai nuo ekonominio stiprumo priklauso visos judėjimas.

Chicago lietuviai turi stiprias ekonomines tvirtoves

Štai Standard Federal Savings and Loan Association of Chicago su 17,000,000 dolerių turto ir 1,300,000 dol. atsargos kapitalo. Ir ši finansinė tvirtovė įsteigė ir ilgus metus vadovauja lietuvių Justinas Mackevičius. Netenka ir kalbėti apie šio vyro finansinius ir organizacinius gabumus. Su didžiausiu pasigėrėjimu apie šį vyrą daug buvo rašyta Amerikos ir net Nepriklausomos Lietuvos spaudoje. Rašyta apie jo gabumus, apie didelius jo nuopelnus lietuviams finansinėje srityje. Jį pažįsta arba bent daug skaitė ir girėdė visi lietuviai. Aš taip pat jį turėjau garbės pažinti nuo pirmųjų dienų, kai tik atvažiavau į Ameriką. Ilgais laikraštinių darbu metais teko ieškoti daug galimybių pamatyti žymius žmones, vyrus aukštesiose pareigose, bet kada tik aš kreipiuosi į Standard Federal Savings and Loan Assn. of Chicago prezidentą ir manadžerį Justiną Mackevičių, mane apima tas atsakomybės jausmas, kad stojęs prieš jį nuleidžiu rankas, kaip kareivis. Bet neilgai su juo taip gali kalbėti. Šis tokiose atsakingose pareigose vyras neturi saviję jokios didybės. Jis tave pasodina prie savo darbo stalo ir kalbasi. Jei jis turėtų bent kiek daugiau laiko, tai įdomių ir svarbių informacijų laikraštininkas iš jo galėtų išgirsti.

Kada aš sėdėjau tiesiai prieš Justiną Mackevičių, prie jo raštais, dokumentais, laiškais ir laikraščiais aprašto stalo, jis atsakinėdamas telefoną, suteikdamas klekvienu banko klientui ir paklausimus, nenutolsta nuo tų minčių, kuriomis su juo daliniesi. O kiek jį daug žmonių kreipiasi, neskaitant jo finansinės įstaigos tarnautojų. Jį kreipiasi, norėdami gauti patarimų su banku turį ir dar neturį reikalų biznieriui, namų savininkai, namų statytojai. O čia aš jį varginau laikraštiniiais reikalais ir laikraštiniui reikalingomis informacijomis. Dar dabar atsimenu, kai aš tame pat kėrėle sėdėdamas, klausiau šio vyro teisingos nuomonės tada, kai niakėsi Lietuvos laisvės pabandę. Jis realistas buvo. Tada, jis realistas biznyje ir jo patarimai kiekvienam sveiki ir teisingi, taip sveikai jis ir sukūrė ir vadovauja savo bankinę įstaigą. Juk net ir depresijos laikais jo bankas nesustabdė operacijų ir nei vienas indėlininkas ne centu jo banke patikėtu pinigų nenustojo.

Lietuviai Chicago automobilių biznyje

Kaip finansinėje taip ir kitose biznio srityse lietuviai Chicagoje gana tvirti. Automobilių biznyje Chicagoje, berods, žymiausias Stasys P. Balzekas, savininkas Balzekas Motor Sales. Jis šiame biznyje jau ilgį metai. Didžiulis garažas automobilių taisymas, o kiek automobilių naujų ir senų jis perka ir parodo. Šis ukmergietis lietuvis ne tik žinomas Chicago biznio pasaulyje, bet lietuvių visuomeninėje gyvenime. Jis, kaip ir jo žmona, aktingai dalyvauja lietuviškose organizacijose.

Gražiausias lietuvių klubas

Atsimenu prieš keletą metų, būdamas Chicagoje, mačiau tą šandien taip garšų Dariaus Girėno vardo klubą, kurį įsteigė ir savus namus pastatė pereito karo veteranai lietuviai, taip gausiai ir gražiai remiami Chicago visuomenės. Tačiau šandien tas klubas turi gražiausius, turtingiausius įrengtus namus. Kokios čia salės, svetainės, kambariai ir kaip turtingai ir skoningai čia viskas įrengta. Tad grįžė iš šio karo, Chicago lietuvių veteranai turi gražius ir šiltus namus, o Chicago lietuvių visuomenė turi kur susirinkti pasitarimams, šventėms ir pasilinksminimams.

Trys Mackevičiai

Išsiskiriant su šiuo žymiausiu lietuvių finansininku pasaulyje, išsteli plati Justino Mackevičiaus praeitis. Jis atvažiavo į šį kraštą, kaip daugelis mūsų ir kitų tautų ateiviu. Bet jis dirbo, ieškojo nepriklausomybės savo veiklai ir šandien jis ją turi ne tik sau, o ir Chicago lietuviams finansinėje srityje, nes kiekvienas lietuvis čia didesniai ar mažesniai ūkiniam reikalui gali gauti finansinės paramos, o taip pat kiekvienas Amerikos lietuvis gali ramiai šiame banke patikėti savo santaupas.

Šandien Justinas Mackevičius jau daug lengviau gali jaustis, nes šalia kitų gerai išimokiusių jo finansinėje įstaigoje dirba ir jo abu sūnūs — Justin Mackevičius, Jr., viceprezidentas ir Elmer J. Mackevičius, paskolų menadžeris. Tad bankinėms operacijoms besivystant, kapitalui beaugant, prezidentas Justinas Mackevičius susilaukė ir gerų dviejų padėjėjų. Justinas, Jr. karo metu dirbo, mėginėdamas bombonešius, o Elmer buvo — Anglijoje, tarnaudamas Amerikos aviacijos žvalgybos skyriuje. Ilga srovė minčių, seka viena po kitos, kad teisingai ir bendrais bruožais prabilus apie šį vyrą. Bet persiauros laikraščio skiltys aprašyti Justiną Mackevičių, kuris sukūrė ir gražiai tvarko ne tik didžiausią lietuvių finansinę įstaigą pasaulyje, bet ir Amer. finansiniame pasaulyje jo sukurtą ir vedama finansinė tokios rūšies įstaiga užima ketvirtą vietą.

bet ne vien ši lietuvių finansinė įstaiga veikia Chicagoje. Jų dar daug ten yra, bet kitos žymiai mažesnės.

buvo įsigijęs didelį turta. Bet ne tiek jis gailisi savo turto, kiek jam gaila Nepriklausomybės. Ypač jis buvo pamėgęs Lietuvos pajūrį, kur ir vedė žymioj lietuvių klaidėdėlių šeimoje užaugusią Lacytę.

Vienas žymiausių chirurgų

Šandien visi Chicagoje žino, kad dr. Steponas Biežis yra vienas žymiausių chirurgų Chicagoje, Jis perėjo karo veteranas, buvo aname kare daktaru Europoje, vakary fronto. Ypač įdomiai jis aprašinėdavo savo įspūdžius lietuviškoje spaudoje. Kaip būdamas fronte, taip ir dabar — jis nesiskiria nuo lietuvių. Jis SLA daktaras kvotėjas, žymus veikėjas įvairiose organizacijose, kaip ir jo žmona.

Daug brooklyniečių turi giminių Chicagoje

New Yorke plačiai žinomas Atkočaičių ir Šimaičių šeimos turi giminių Chicagoje. Petro Atkočaičio brolis Jonas, vyrrenis amžiumi, buvo ilgai biznyje Chicagoje, dabar iš biznio pasitraukęs. Jis turi puikius ir didelius namus, kuriuose yra kelios krautuvės, saliuonas ir vaistinė. Be to, Jonas Atkočaitis įstaitė paežerį savo vasarnami.

Brooklyniečio Prano Šimaičio Chicagoje yra du broliai ir sesuo, vieni verčiasi bizniu, kiti turi pastovius darbus. Bendrai, Chicagoje lengva sukurti vieną kitą turintį giminių New Yorke, o jų dauguma gyvenę Brooklyne skaitydavo ir skaito Vienybę.

Darius ir Girėnas

Chicago lietuvių gražiausiai, negu kur kitur, pagerbė Darius ir Girėnas. Štai, į dangų stiepiasi puikus tų didvyrių atminčiai paminklas. Kaune jų kūnai, Chicagoje jų paminklai, o jų vardas minimas visų lietuvių, visame pasaulyje. Lūdnai prisiminimai pinasi galvoje, stovint prie tų didvyrių paminklo. Sunkūs atdūsniai veržėsi iš mano krūtinės. Mažai kalbos tokioje vietoje. Trumpai — ir atsiveikino.

Patraukiau Michigan ežero link, eju pėsčias ir važiuavau. Kiekvieną traukia platus vandenys, o šis ežeras — tikra jūra. Ežeras buvo ramus ir, atsiveikinant su Chicago, jis pradėjo gaivinti atsiveikimo nykumos mintis.

Supasi ežeras. Siūbuoja jo bangos, o atšaurus vėjas gaivino praėvį. Besižvalgant lyg vandenyno platumoje, prisiminė, kad yra valstybė to paties ežero vardu Michigan, o ten Detroitas, kur neseniai lankiausi ir liko tiek daug gerų draugų. Taip pat prisiminė, kad Michigan valstybėje gyvena, bet Chicagoj mokėsis ir išaugęs taurus lietuvis Juozas Bačiūnas.

Vaikščiojau ežero pakrantėmis iki sutemų kol plačiose alėjose pradėjo žiburiuoti šviestos. Tai paskutiniai žingsniai Chicagoje, kur tiek daug lietuvių ir kurių gyvenimo, viename straipsnyje nepapėsi.

V. Barčiauskas.

Rašydami laiškus, ar siųsdami prenumeratą, dabar prašomi adresuoti taip: **Vienybė, 412 Bedford Av., Brooklyn 11, N. Y.**

BOSTONO VEIKĖJAI UŽ WILLIS KELLY REZOLIUCIJĄ KONGRESE

Šiuo reikalu jie kreipėsi į ALT vadus

Žemiau pasirašiusieji Bostono lietuvių veikėjai pasiuntė ALT tokio turinio laišką: Gerbiamieji,

Sveikas protas, sako kad Willis — Kelly rezolucija netik yra remtina, bet ir kad ji sudaro vieną rimčiausių pastangų Lietuvos teisėms apsaugoti. Jei Amerikos Jungtinių Valstybių Kongresas tą rezoluciją priimtų, Lietuvos pripažinimas Sovietų Sąjungai mažu mažiausiai būtų labai apunkintas. Šiaip ar taip, Amerikos Kongreso balsas yra Amerikos tautos, jos žmonių, balsas. O juk Tautos balsas yra Dievo balsas. Tad, gerbiamieji, bent dabartiniu momentu pasirody-

LIETUVIAI BIZNIERIAI BALTIMORĖJE

CRYSTAL TAVERN

John J. Dekinis, sav. 1509 W. BALTIMORE ST., Baltimore, Md. Tel. Gil. 7281

BROOKS TAVERN

504 WASHINGTON BLVD., Baltimore 30, Md. Tel. Lexington 9606

WALTER CAFE

Walter Medzeckas, sav. 1124 W. PRATT STREET, Baltimore, Md. Tel. Calvert 2284

JONAS GRICENA LIETUVISKA UZEIGA

661 W. PRATT STREET, Baltimore, Md.

IDLE HOUR TAVERN

J. M. Waisengoff, sav. Sekiai kiekvieną antradienį ir ketvirtadienį nuo 9 v. r. iki 2 val. ryto Svečiai, atvykę iš kitų miestų, kviečiami užsėti į šią puikiai lietuvišką užėigą 1417 W. BALTIMORE ST., BALTIMORE, MD.

Boston Realty Trust INSURANCE SERVICE

veda adv. Joseph B. Gailius 817 E. St. (Broadway kamp.) South Boston, Mass. Tel.: SOU 2732

SILVER CAFE, Inc.

S. ZAVADSKAS, sav. Visų South Bostono lietuvių kelio galas 324 W. BROADWAY, So. Boston, Mass.

Kanapickas Kepykla

Lietuviška duona — totori vestuvėms ir parėms PRISTATOMA Į NAMUS Užikite arba telefonokite 520 HUDSON AVENUE, ROCHESTER, N. Y. Tel.: Stone 4317

GAZOLINO STOTIS

JONAS BABLINSKAS ir SUNUS, sv. Važiuojant Main Rd. 5 tai geriausia vieta sustoti 245 E. Main St., kmp. John St AMSTERDAM, N. Y.

SALDAS GRILL

VYNAS — DEGTINE — ALUS GERI UŽKANDŽIAI 22 SHULER STREET, AMSTERDAM, N. Y.

Rupisio Restoranas

Puikūs valgiai, gerimai Geras patarnavimas Graži svetainė ir baras 237 MAIN STREET, AMSTERDAM, N. Y.

Kaunas Baking Co.

Lietuviška ir amerikoniška duona, pyragai PRISTATOMA Į NAMUS 304 OLIVIA STREET, MCKEES ROCK, PA.

Laidotuvii Direktorius

ANTANAS VENSUNAS, 665 STANLEY STREET, NEW BRITAIN, CONNECTICUT Telefonas 1702

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

Tamulio Fotostudija

Portretai, vestuvių grupės. 555 STATE STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT Tel. 8-8570

Laidotuvii Direktorius

J. MARKEVICZ IR SUNUS Puikiai įrengta koplyčia, Profesionališkas patarnavimas 15 TRUMBULL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT Tel. 5-92229

STOKNA'S Liquor Store

Ivairių rūšių vynai, likerai ir degtinė 225 E. Main Street AMSTERDAM, N. Y.

Lietuviška Vaisinė SCHELL'S

Red Cross Pharmacy E. Main ir Schuyler Streets kampas AMSTERDAM, N. Y. Telefonas 96

KAIP POLITRUKAS IEŠKOJO DURNIŲ

(atkelta iš 1 psl.)

Kitas lietuvis tada paklausė: koks likimas ištko 1941 m. į Sibirą ištremtus jo tėvus, brolius, seseris ir kitus lietuvius.

I tai bolsėvikas, akiplėšiška meluodamas, atsakė, kad jie visi dabar ešą sugražinti Lietuvon! Kiti ešą net pasižymėjimo medaliais apdovanoti, nes vieni aktyviai, o kiti kitokiū būdu prisidėję prie pergalės prieš nacizmą.

Paklausus, kaip suderinti jo teigimus su radio pranešimais, gaunama iš Lietuvos spauda ir pavieniū asmenų neabejotinai parodymais, kurie aiškiai sako, kad bolsėvizmas nepasikeitė, rusų atstovas užpykęs užprotestavo, kad jam statomi politiniai klausimai.

NĖRA DURNIŲ

Is visų tų pasikalbėjimų su rusų atstovu, sako Lietuvių Žinios, gavosi išvada, kad jisai savo atsakymuose, net girėdint anglų ir amerikonų atstovams, pripažino, kad 1940—1941 metais bolsėvikai lietuvių trėmė, terorizavo, gi dabar bolsėvikai "pasikeitė" iš trėmtuosius apdovanojo medaliais "gražino" Lietuvon ir t. t.

Reikia pažymėti, sako baigdamas laikraštis, kad visų lietuvių pagėgėlių yra vienodas pasiryžimas: — geriau, jau svetur vargą vargti ar mirti,

Lietuvių tarpe naujais Europos banditais mažai beranda pasekėjų. Jo pasekėjais būna tie, kurie to kraugeriško aziatiško smurto dar neparagavo, arba tie vergai, patekę į jo nasrus, kurie bijo pasirinkti garbingą kovą ir mirtį, negu trumpalaikę vergovę ir biauŗų savo pačių sielos išniekinimą.

Štai prie kokių jūliausių nesąmonių prieina naujieji Europos banditai, mėgindami dar išlaikyti fasoną ir sumadinti gėdą, kurią šis enkavedistų vergiamas kraštas dabar vis daugiau ima atidengti viso civilizotojo pasaulio akyse.

Štai prie kokių jūliausių nesąmonių prieina naujieji Europos banditai, mėgindami dar išlaikyti fasoną ir sumadinti gėdą, kurią šis enkavedistų vergiamas kraštas dabar vis daugiau ima atidengti viso civilizotojo pasaulio akyse.

REGENT Toy Shop

James J. Dirie, sav. 28-30 Market Street AMSTERDAM, N. Y. Telefonas 2275

Lietuviška Užeiga IVEY LEAF PLACE

A. Smith, sav. 42 Schuyler Street AMSTERDAM, N. Y.

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

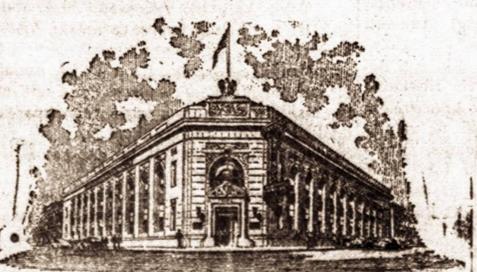
Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

Lietuvių Užeiga

BRONIUS DAUJOTA, sav. ČIA SUSIRENKA VISI NEW HAVENO LIETUVIAI 113 CHAPEL STREET, NEW HAVEN, CONNECTICUT

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

UNDER U. S. GOVERNMENT SUPERVISION
TURTAS \$15,000,000.00 — ATSARGOS FONDAS \$1,200,000.00
GALITE TAUPYTI PER PASTĄ
JUSTIN MACKIEWICH, Pres. and Mgr.
4193 ARCHER AVE. CHICAGO, ILL.
Office hours daily: 9 A. M. to 4 P. M. — Wednesdays: 9 A. M. to 12 P. M. — Thursdays: 9 A. M. to 3 P. M.
Telefonas VIRginia 1141

MARGUTIS

Skaitykite Margutį, komp. A. Vanagaičio leidžiamą muzikos ir juokų žurnalą.

Eina du kartu į mėnesį.
KAINA METAMS \$2.00.

Prisiųskite 10 centų pašto ženklais, gausite vieną numerį pamatymui.

MARGUTIS
6755 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

PAUL'S RESTAURANT

PAUL VIŠNIAUSKAS
31 SPRING STREET, NEW BRITAIN, CONN
Telefonas: 8774.

VIENYBE

The Oldest Lithuanian Newspaper
Established 1886 by J. J. Paškaitis

PUBLISHED EVERY FRIDAY
412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-0862

JUOZAS TYSLIAVA
Editor and Publisher

Entered as Second Class Matter
October 23, 1907 at the Post Office
at Brooklyn, N. Y. under the Act of
March 3, 1879

PRENUMERATA METAMS
Jungtinėse Valstybėse \$3.00
Kitose kraštuose \$3.50

Advertising rates on application

"Atsisakė praleisti..."

Tik dabar mūsų pasiekė žinia, kad UNRR... 80 milijonų dolerių vertės vaistų ir kitų reikmenų. Bet, žinoma, UNRR atstovas Paryžiuje dėl to pasakė: rusai atsisakė praleisti tą siuntinį... Tuo tarpu Lietuvos gyventojai savo laisvais ir gimines Amerikoje nuolat skundžiasi vaistų ir kitų sanitarijos priemonių stoka.

Štai dabar imkite ir atmeškite neįsigamą Gordijaus mazgą. Lietuvos gyventojai verčia vaistų, bet okupantai jų jiems neleidžia įvežti... Ar nuostabu, kad dalykų žinovai tvirtina, jog sovietai Lietuvoje ir kitose dviejose Pabaltijo valstybėse vykdo sistematišką gyventojų ekstremaciją.

Ar nuostabu, kad dalykų žinovai tvirtina, jog sovietai Lietuvoje ir kitose dviejose Pabaltijo valstybėse vykdo sistematišką gyventojų ekstremaciją. Aišku: sovietai nori išnaujinėti likusius Lietuvos gyventojus, kad jų vietose galėtų apgyventi rusus ir mongolus.

Kitapus vertus, okupantams būtų buvę nemalonu matyti, kaip Lietuvos gyventojai džiaugiasi, gavę pagalbos iš vakarų Euroos, kur šiandien šimtai tū. Jų tautiečių yra pasislepę nuo raudonojo pragaro. Lietuvos gyventojams tikrai būtų buvę malonu, patyrus, kad vakarų Europoje dar yra likę žmonių su žmoniškumo jausmu širdyse. Tai jiems būtų suteikę daugiau vilčių dabartinėje nedalioje, varge ir kančiose.

Štai kodėl Lietuvos kupantai, pasmerkę Lietuvos gyventojus lėtai mirčiai, tesia savo žiauriai politika.

PERVERSMAS, PEILIS I NUGARĄ IR LIETUVOS 'GYDYMAI'

Rašo ALGIS DAUJENAS
Vienybės bendradarbis Europoje

Chicago Naujienos, rimtai atsakydamos į mano neapgalvotus pasiūlymus sutraukti visus lietuviškas pajėgas į Chicago Kongresą, pačiose Kongreso išvakarėse (11. 28. 1945) rado, jog lietuvių "partijų" tarpe yra tokių elementų, kuriuos tegalima rasti kabutėse, ir žinoma, tokiems Lietuvos žudikams Kongrese ir Taryboje ne vieta... Naujienos ta proga išskėlė nuolat joms opų 1926 m. perversmo Lietuvoje klausimą ir pateikė tikrai įdomių Lietuvos aiškinimų. Jos rašė:

"Lietuvoje tam tikri elementai, kurie dėjosi karštesniais patriotais už visus kitus, padarė 1926 metais perversmą, sugriovusį demokratiją santvarką. Ar tai buvo patarnavimas tautai? Ne. Tai buvo peilio išmeigimas į nugarą Lietuvai!"

Ar pavydžiui sugebėjimo taip trumpai atsakyti ir taip geniališkai tvirtai išspresti gana painius klausimus.

Ir vėl aš tikiuosi, kad Naujienos manęs neapkalbins, jog aš nieko neišmanau apie 1926 m. perversmą ar kad esu nuo jo per toli buvęs. Aš išgyvenu apie 14 metų to perversmo pasėkų esmėje ir kad aš jį šiek tiek pažinau, kai gal bus įrodymas, jog sekančiojo perversmo naktį jaunų leitenantų būvau areštuotas ir išsėdėjau daboklėje. Žinoma, tai buvo mano ne vienintelis "kontakas" su perversmininkais. Pažinau juos iš vienos, o vėliau ir iš kitos pusės...

VIENA PERVERSMO LEGENDA

Lietuvoje kiek mažiau, bet Amerikos lietuvių spaudoje ypatingai ir metų metais buvo kartojama viena propagandinė legenda, jog 1926 m. perversmą Lietuvoje padarė tautininkų partija, ar trumpiau — Antanas Smetona. Man labai gaila, kad čia esu priverstas nuvilti ne tik

Naujienų, bet ir daugelio kitų gražų tikėjimą. Toks tvirtinimas apie tautininkų ir Smetonos rolę 1926 m. perversme buvo ir liko gryna legenda, vėliau pozicijos truputį naudota savo nuopelnams padidinti, o opozicijos — visiems šunims karšti ant Smetonos. Apie tikruosius perversmo darytojus Lietuvoje spaudoje buvo nekarta rašyta ir gana teisingai, bet nuostabu, — jai tai niekas vis nekrepdavo dėmesio. Žmonėms labiau patiko legenda, ir tiek. Naujienos ji ir šiandien tebeptinka.

Perversmą padarė jaunų ir jaunesnių karininkų grupės (nuo leitenanto ligi pulkininko). Kiek prisidėjo dar nuolatinių karo tarnybos viršilės bei puskarininkai ir dalis jaunų studentų — ateitininkai ir neolithuanai. Jų galvoje kilo perversmo idėja, jie ją ir įgyvendino, gana nedaug tepanaudodami jėgas. Karininkai sugalvojo pakviesti Smetoną valstybei vadovauti — kaip pirmąjį Lietuvos prezidentą. Perversmininkai net neturėjo minties daryti kokį nors perversmą, o tik jiems nepatinkamą silpną liaudiminkų — socialdemokratų koaliciją vyriausybę pakeisti kita — nepartine, o jei tai būtų sunku, tai tautininkais katalikiška koalicija, stipresne ir energingesne prieš anarchijos gresimą ir krizes... .

Taip ir įvyko. Nei Smetona, nei tautininkai nėra perversmo organizatoriai ir vykdytojai, kaip jais faktiniai nebuvo ir krikščionys demokratai, nors pirmomis dienomis vienas kitas politikanas tuo mėgo girtis... Nenuostabu, — kas nemėgsta pasigirti? Taip buvo ištikrųjų. Aš nesuiliu kviešti į Chicago kongresą jų perversmo tikrųjų autorių jau vien dėlto, kad jie nėra nei Amerikos piliečiai, nei Amerikos lietuviai. Gi A. L. Misijos valdyba sudaro žmones, kurie nieko bendro su perversmu neturėjo, išskyrus vieną Tysliavą, kuris tada buvo Lietuvoje, — ne, ir tas ne Lietuvoje, o Paryžiuje, kaip anuometinio švietimo ministro socialdemokrato prof. Čepinskio stipendininkas...

Rodos, nieko bendro su perversmu neturėjo ir LVS vadovybė. Kiek šiandien joje reikiama buv. prezidento sūnus Julius Smetona (raudona skara "Naujienų buliui!...") kai galima patikėti, kad kas atsižvelgiant į jo, anuometinį amžių ir mokyklos pareigas, jis irgi perversme nedalyvavo... .

Tai nieko nereikia, — atsakys Naujienos, kaip atsakė prie upelio vilkas eriuokui: — Jei ne tu sudrumstai vandens, tai tavo tėvas, ar tavo senelis. Visa tavo giminė man nuolat drumstė... .

Galbūt, ir teisybė. Nes, anot Naujienų, visa ta giminė, visi tie "elementai" čia padarė baisų dalyką: — jie Lietuvai išmeigė peilį į nugarą!...

LIETUVA SU PEILIU NUGAROJE...

Naujienos visą laiką buvo Chicagoje, bet, pasirodo, jos žinojo, kaip skaudėjo Lietuvai, kaip būtų Naujienoms baisu girdėti, tenka tvirtinti, kad Lietuva nemirė net ir be tikrosios demokratijos (kaip gyvendavo ir nemirdavo daugelis kitų valstybių dar tada, kai apie demokratiją žmonės ne ką težinojo. Pagaliau, sprendžiant iš Komunistų Manifesto, Markso demokratija truputį atsiduoda diktatūra... (nukelta į 6-tą pusl.)

Bet Lietuva išlaikė. Ir keista! Ji po truputį pasirginėdavo, atsiradavo tai pulių, tai šašų, tai kitokių žaidimų. Įvairūs gydytojai bandė ją gydyti, o kiek prirasė receptų, tai susidarytų visa biblioteka. Bet ligonis gyveno ir tarpais šauiniai atkudavo. Ir Amerikos lietuviai, matę ligonį kūrimsi metais, o po to 1935, '39 metais, — konstatuodavo, jog Lietuva nors nebuvo taip sveika, kaip rėdita karštinėje, bet vis dėlto dar laikėsi ir, kaip apie ligonį sakoma, dar galėjo ilgai pasilaikyti be užsienio kurortų... .

Kraštas išgyveno sunkių krizių, bet visumoje žymiai praturtėjo. Sodžius skurdo, bet skurdamas dvigubai ir trigubai geriau gyveno ir gražiau atrodė, negu prie caro... Kilo švietimas, tiesėsi plentai, keliai, geležinkeliai, fabriku kaminiai stiepėsi į aukštį, augo civilizacija ir noko lietuviška kultūra. Keistas kraštas! Visa tai dėjosi per eilę metų, kai jam į nugarą buvo suvartytas peilis... .

Žinoma, Lietuva dar nebuvo pasidariusi, kaip Danija. Nesuėję pasidaryti, nors jau gerokai buvo pasivijusi ir Londone tapusi rimtai dalygiu konkurentu. Žinoma, ji turėjo savo ligų ir silpnųjų, savo bėdų ir klaidingų vingių, — kaip ir kiekvienas kraštas pasaulyje. Jai nepasisekė atlikti neregėto negirdėto stebuklo, kurio gal buvo trokšta iš Chicago, iš — Bostono, iš Brooklyno, kaip lygiai buvo trokšta Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Vilniuje... Stebuklo, jog ji būtų pasidariusi tobuliausia ir be jokio priekaišto valstybė pasaulyje!

Kiti geriau būtų padarė, — pasakydavo ir gal tebepasako ne vienas. Ir tai, galbūt, tiesa, nors, deja, nepatikrinama... Ne tik Lietuvoje, bet niekur pasaulyje dar nėra tokios tvarkos, už kurią nebegalėtų būti geresnės ar bent žmonės geriau negalėtų sugalvoti. Bet jei reikalai tvarkosi nebūtinai pagal Tavo planą, — tai kodėl būtinai tada jam "peilis į nugarą?"

Perversmas sudarė Lietuvos gerų ir blogų sąlygų geriems ir blogiems reiškiniams tarpai.

Blogiausias gal buvo tai, kas, kada jauni karininkai įpranta mieliai vartoti jėgą politikos reikalams. Tai žinomi Pietų Amerikos kraštų metodai, ir nuo jų Lietuva daug kentėjo ir nukentėjo, — bet gal daugiau, kaip ir tik kiti Pietų Amerikos kraštai, dėl kurių nedemokratiškumo USA viešoji nuomonė visgi mažiau laužo galvą, negu ją laužė Naujienos dėl Lietuvos... .

Mūsų demokratija ir kairieji sveiki politiški jročiniai buvo pareikšti ir gijo lėtai. Kiek tai turi prasmės dabar, čia ir ateičiai, valstybiškai galvojančias lietuvis privalo blaiviai studijuoti mūsų praieitį ir stengtis padaryti geriau, daug geriau, negu buvo. Jis turi ją valstybiškai vertinti ir kritikuoti, ir šalia Naujienų mes tame darbe turėtume nebūsimė paskutiniai... .

Mes tik kukliai norėjome konstatuoti, kad 1926 m. perversmas nebuvo tautininkų partijos padaras ir kad jis Lietuvos nenužudė. Kad ir kaip būtų Naujienoms baisu girdėti, tenka tvirtinti, kad Lietuva nemirė net ir be tikrosios demokratijos (kaip gyvendavo ir nemirdavo daugelis kitų valstybių dar tada, kai apie demokratiją žmonės ne ką težinojo. Pagaliau, sprendžiant iš Komunistų Manifesto, Markso demokratija truputį atsiduoda diktatūra... (nukelta į 6-tą pusl.)

Laiškai

Pone Redaktoriau:

Drįstu Tamstą prašyti šiuos keletą žodžių įdėti Vienybės.

Mūsų tėvynės skaudžiąją tragediją nemažiau, kaip mūsų broliai Lietuvoje, pergyvenam ir mes, iš namų išguiti lietuviai Vokietijoje. Mums tuo skaudžiau, jog Lietuva — toji gimtoji žemė — dabar mums nežinios uždanga apgaubta. Iš tėvynės mus nepasiekia joks laiškas, joks žodis apie mūsų giminių ir artimųjų likimą. Nors mūsų gyvenimas Vokietijoje iš bėdos pakenčiamas, tačiau tasai tėvynės ir savųjų ilgesys tiesiog varo iš proto.

Daugelis mūsų turi giminių ir pažįstamų JAV, tačiau, pergyvenant pašėlusio karo sūkurį, išsimetė jų adresai ir todėl užmegsti ryšio su jais nebėra kaip. Ačiū Tamstai, p. redaktoriau, mums leista naudotis šio laikraščio skiltimis!

Aš esu rašęs daugelį laiškų savo giminėms JAV, tačiau, matyt, dėl adresų pasikeitimų, nė vienas jų nebus pasiekęs tikslo. Todėl prašau gerųjų lietuvių, jei žinotų, pranešti man šių asmenų dabartinius adresus:

Edvardas Pulokas (mano dėdė), gyvenęs Brooklyne. Salomėja Kačinskienė, kilusi nuo Ukmergės, gyvenusi Elizabeth Port, N. Y.

Albinas Ažukas, buv. Vytauto Didž. Un-to Kaune lietuviškos stipendijatas, gyvenęs Chicagoj.

Petras Jukyns, kilęs nuo Ukmergės,

Stasys Valatka, iš Ukmergės miesto,

Veronika Izganaitienė, kilusi nuo Garliavos, Kauno apskrities, gyv. Wilkes Barre mieste. (leško brolis Bronius Keturakis)

Laukiu laiškų! Sudievu!

Juozas Valakas, Lithuanian, Block F, 1216 DP Assembly Centre, 800 Control Unit, Baar, via Great Britain.

Gerbiamieji:

Bolševikai savo laikraščiuose giriasi esą geriausi demokratai ir remia demokratinę valstybės santvarką. Kartą viename amerikiečių laikraštyje aš mačiau skelbimą: didelė, riebi kiaušė su sparnais... .

Jeigu galima tikėti, kad ta kiaušė kada nors skraidys, tai bus galima tikėti, kad ir lietuviški bolševikai — demokratai. P. P.

Gerbiamieji:

Linkėdamas Jums laimingų 1946 metų, aš taip pat norėčiau pareikšti savo pagėdavimą. Būtų gerai, kad Vienybė eitų ne aštuonių, bet šešiolikos puslapių. Tai labai tiktų savaitiniam laikraščiui.

A. M. Lefenas.

Gerbiamas Redaktoriau:

Siunčiu trijų dolerių pašto perlaidą, kaippo metų atlyginimą už laikraščio prenumeratą. Vienybė yra geriausias žinių pranešėjas taip iš Lietuvos kaip ir viso pasaulio. Mes nekankint laukiamė kiekvieno Vienybės numerio. Paulina Adomaitienė. Albany, N. Y.

Gerbiamieji:

Aš nežinau, ką reiškia mano sapnas, bet aš jo ir dabar dar negaliu pamiršti. Tuojau po ano pasaulinio karo sapnavau mėnesio jaunatį ir jamė — tris žvaigždes. Pabudusi galvojau: tai Lietuva, Latvija ir Estija... .

Aš ir šiandien manau, kad šios trys tautos, tik vienybėje būdamos, galės būti laisvos ir laimingos.

Teofilė Stasanauskaitė.

Gerbiamieji:

Aš žemiau pasirašęs, senas Vienybės skaitytojas, užsidėjęs ranką ant krūtinės ir lenkdamas žemyn galvą, nužemintai maldauju visus specialius ir paprastus, barzdėtus, tituluotus, aukšto mokslo ir didelės išminties Europos korespondentus nekankinti Vienybės skaitytojų savo sieksniais straipsniais, Mes, paprasti darbo žmonės, esame įpratę skaityti trumpus aiškius pranešimus be pridėkų ir pazalatinimų. Pasitikiu, kad šis mano prašymas bus išlašytas. Nužemintai, M. B.

P. S. Šia savo peticiją atšaukiu, jei Vienybės leidėjas turį padaręs sutartį mokėti korespondentams už kiekvieną parašytą žodį. Waterbury, Conn.

Gerbiamas Redaktoriau:

Siunčiu Jums prenumeratą ir linkiu ilgiasių metų savo namuose. Linkiu Jums sėkmingai skleistis šviesą tarp mūsų tautiečių. Aš skaitau Vienybę jau 24 metai. Tai tikrai geras laikraštis, Linkiu Vienybei sulaukti 100 metų. Adomas Radzevičius. Amsterdam, N. Y.

Mūsų Dienų Įvykiai

V. M. Klausitis

KAS KALTAS?

Kongreso nariai tyrinėja Pearl Harbor... Buvo apklausi naminiai generolai, admiralai, bet kaltinimų nerasta. Kyla klausimas kas kaltas: generolai, admiralai, ministariai, ar jų vyriausias vadas?... Atsakymo nėra ir vargiai bus.

Mes atsime nam pasaką apie du "brolius gaspadorius." Abu jie pamiršo užrakinti tvartų duris. Nakties metu vagys pavogė jų arklus ir balnus... "Broliai ga... doriai" ginčinosi, kaltino... kas kitą už neatsargumą, už arklių ir balnų žuvimą.

Dabar taip atsitiko su mūsų kongreso nariais. Republikonai kaltina demokratų, o pastarieji — republikonus. Karo ministeriu buvo republikonas pulk. Henry Stimson, karinio laivyno ministru buvo republikonas pulk. Knox. Žodžiu, abiejų partijų vadų politika surišta su ta pačia tragedija.

Atsimenu kitus panašius įvykius. Prieš 25 metus ALRK Federacijos seime, Worcester, prie uždary durų buvo svarstomas seimo komisijos narių pranešimas apie didelius nuostolius... .

Mastauskui ir kun. Dabužiu po \$700 už jų "diplomatinius" kostiumus, pirktus Paryžiuje, bet nė vienas iš kaltinamų nebuvo nubausti.

Mes atsime name panašius skandalus ir kaltinimus Liet. Atst. B-vėje, Prekybos Pramonės B-vėje ir Progress Shoe korporacijoje, kur žuvo apie milijonas dolerių šerinininkų pinigų ir, bendrovės rezultate buvo likviduotos. Šerinininkai suvažiavimuose rinko komisijas, vedė tyrinėjimus, bet kaltininkų nerado, nė vienas iš jų bendrovių direktorių nepateko į kalėjimą.

Taip atsitiko su SLA vadu globojamais narių pinigais ir dėl blogų investavimų žuvo arti pusė milijono dolerių turto. Seimuose buvo renkamos komisijos, kontrolės komisijos, bet dėl jų milžiniškų nuostolių kaltų, nesurasta. Nė vienas SLA "gaspadorius" nepatrauktas atsakomybei.

Kasgi kalti? Ar SLA vada, ar nariai, kurie vadus išsirenka? Atsakymo nėra ir nebus.

Patarlė sako: Obuolys netoli nuo obels tekrinta. Susidaro išvada, kad koki SLA nariai, toki ir jų vada. Todėl kaltų nėra ir nebus, nes vada išsirenka narių dauguma. Ar SLA nariai kada nors susipras, ar jie pasimokys. Koki žmonės, tokie ir jų vada. Taip yra ir su Pearl Harbor tragedija.

Vakar, šiandien ir rytoj

V. TYSLIAVIENĖ

SLA IR KOMUNISTAI

Komunistų spauda be galo džiaugiasi, kad jų statomi kandidatai į SLA viršininkus daugumoje laimėjo antrąsias vietas.

Jų džiaugsmas šį kartą turi šiek tiek pagrindo. Trečiokart dalyvaujant balsų skaitymo komisijoje, dar neteko matyti komunistų taip organizuotai balsavusių už savo kandidatus. Išsitos kuopos, viena po kitos, viebalsiai už komunistų sąrašą. Ar tai buvo pasiekta visiškai teisingai, tai jau, kitas klausimas. Buvo nemaža atsitiktimų, kur, pavyzdžiui, kuopų narių balotai viena ranka išrašyti. Įtartinai atrodė ir kai kurie oficialūs balsavimo davinų raportai, po kuriuos, paprastai, pasirašo trys valdybos nariai. Viršininkų parašai taip pat, atrodė, viena ranka parašyti. Balsų skaitymo komisija, neturėdama sprendžiamosios teisės, balsus turėjo priimti, nežiūrint kaip įtartinai iš paviršiaus atrodė. Tokiu atveju tik teismas galėtų padaryti savo išvadą.

REIKIA KREIPTI DĖMESIO

Džiaugdamasis laimėtomis vietomis, vienas komunistų laikraštis rašo: "... jeigu progresyviai SLA nariai, ypač vadovybė geriau susiorganizuoūtų, stropiai veiks laike rinkimų, jie gali netgi pralenkti kai kurių tarybininkų kandidatus."

Tai pastaba, į kurią reiktų atkreipti dėmesio. Apgaulinga ir intensyvia rinkimine kampanija jie galėtų laimėti vieno kito viršininko vietą Susivienijime. Bet tai dar ne vienintelis pavojus. Komunistų kandidatas, rinkimose laimėjęs antrą vietą, gali tapti SLA centro viršininku, jeigu, kartais, pasitaikytų, kad išrinktas netikėtai numirtų. O kad taip neįvyktų, niekas negali garantuoti.

Ateinančiuose SLA rinkimuose todėl ir svarbu, kad komunistų kandidatai nelaimėtų ne tik pirmųjų, bet ir antrųjų vietų.

Šiuo atveju, nariams daugiausia galėtų patarnauti Susivienijimo organas Tėvynė.

REIKETŲ SUPAZINDINTI

Vienas SLA narys balsų skaitymo komisijai atsiuntė laišką, kuriame jis kaip tik nusiskundžia, kad jo kuopoje komunistai gavę daugumą balsų dėl to, jog nariai nieko nežinoję apie siūlomus kandidatus. Tėvynėje gana seniai įgyvendinta tradicija nėvartoti jokios propagandos rinkimų me-

tu. Bet būtų daug geriau, jei nariams būtų suteiktos bešaliskos žinios apie visus kandidatus, pažymint ne tik jų visuomeninius nuopelnus, bet ir politines pažiūras. Tik tokiu būdu nariai dar gali susipažinti su kandidatais, už kuriuos jie vėliau balsuos. Kadangi Susivienijime komunistų nedaug, tai jų statomi kandidatai tik tuos balsus ir gautų.

KONVERSIJOS REIKALINGUMAS

Savo rinkiminėje kampanijoje komunistai daugiausia kursto narius dėl konversijos, kuri šiuo metu Susivienijime plačiai vykdoma. Jau vien tas faktas, kad jie nepritaria konversijai, pakankamai įrodo, jog konversija SLA nariams yra naudinga.

Nemaža SLA narių, deja, elgiasi nelygiant maži vaikai, nenorėdami imti į burną vaistų, kurie dar gali jiems padėti.

Ar galėjo būti didesnė skriauda ilgamėčiui SLA nariui, kuris neteko visos apdraudus tik dėl to, kad jis nepajėgė sumokėti savo duoklių per keletą mėnesių. Tai lygiai tas pat, jei, pavyzdžiui, žmogus, ilgus metus dėses savo pinigus į banką, viską būtų praradęs nes jis kurį laiką sutaupų nepapildė.

Tokia kaip tik yra senoji SLA apdrauda. Dėl to ji atgyveno savo amžių, "išėjo iš mados."

Naujoji apdrauda, į kurią SLA nariai raginami persikelti, narius apsaugoja nuo panašių atsitiktimų. Narys, kuris nepajėgia savo duoklių mokėti, neišbraukiamas, o jei nori iš Susivienijimo pasitraukti, tai dar gauna ir nustatytą sumą pinigų.

Suprantama, bus atsitiktimų, kur narys galbūt bus šiek tiek nuskriaustas. Daugiau metų mokėję duokles, kai kurie nariai savo apdraudą išmokėjo, bet, persikėlę į naują apdraudus skyrus, turės mokėti didesnes duokles. Bet ar galima kaltinti Susivienijimą, jeigu narys ilgiau gyveno? Jeigu tas pats žmogus būtų miręs SLA nariu išbuvęs vos pora metų tada, kai jis gal ir dešimtos dalies savo apdraudos išmokėjo, jo įpėdiniai vistiek būtų gavę pilną apdraudos sumą.

Kiekvienas sveikatai protaujantis žmogus žino, kad konversija ne tiek Susivienijimui, kiek jos nariams reikalinga. Ir tik komunistai, kuriems labiau rūpi Susivienijimą sugriauti, gali būti tam priešingi.

Vinco Krėvės tragedija

LIETUVISKAS LAVALIS AR BOLSEVIKŲ MAURAS?

(Tęsinys)

PRADĖJO KRYPTI Į OPOZICIJĄ

Bet nuo to laiko Krėvė smarkiai atšalo valdžios ir tautininkų atžvilgiu.

Negalima būtų sakyti, kad opozicionieriumi jis pasidare per vieną dieną. Praktiškai politiškai jis net keletą metų liko kažkoks neaiškus, neaktyvus, norįs lyg stovėti aukščiau viso ko, būti tarsi vyriausiuoju kitų darbų teisėju ir kritiku.

Bet jau jis nebevegdavo parodyti vieną kitą simpatijos gestą ir kairiesiems. O kairiųjų tarpe Krėvė ligi tol aiškiai nebuvo mėgiamas. Niekas niekada čia jo nelaiškė savo žmogumi. Ir kaip laikys buvusių šaulių S-gos pirmininką, paskui Tautininkų S-gos pirmininką, ir iš viso labai visuomet tautišką, net šovinistišką rašytoją, senovės kunigaikščių ir karalių karščiausią dainių visoje lietuvių literatūroje!?

Bet belsiktis ir jums bus atidaryta, — sako šventasis Raštas. Ir Vincas Krėvė pradėjo tyliai, be triukšmo, kukliai belsitis į kairiųjų pusę. Ejo, jis daugiau ne viešais, o aplinkiniams kelias. Beldėsi ne į priešakines, bet į užpakalines duris. Į kairiųjų salionus jis nuėjo ne per pradinius laiptus, bet per užpakalinius, kurie veda per virtuvę.

Pradžioje gal be aiškaus apsisprendimo jis pradėjo krypti į opoziciją esamai valdžiai, su ja nesulietijęs, ją kritikuoti. Tai buvo greičiau opozicija dėl opozicijos, kritika dėl kritikos... Tik žymiai vėliau Krėvės opozicija pradėjo įgyti konkretų, praktiškai politinį turinį.

Palengva, neaiškiai, neįtartinai jis pradėjo bendradarbiauti su kairiesiais. Krikščionių demokratų, o ypač kleikalų jis niekad nemėgo ir niekad su jais nuosirdžiai ar širdingai nebendradarbiavo. Tačiau kurį laiką rašė ir jų žurnaluose, kadangi katalikai buvo opozicijoje tautininkams. Šiaipjau Krėvė nukrypo į kairiuosius — nesvarbu liaudininkai, socialistai ar komunistai — ir daugiausia ieškojo kontakto su jais.

Ir kas keisčiausia, jis gretinosi ne tiek prie kairiųjų vadų, kurių matyt asmeniškai nemėgo ar jie jo nemėgo, — bet prie jaunųjų, pirmoje vietoje prie jaunųjų kairiųjų rašytojų. Prie tų pačių, kurie dar taip neseniai smarkiausiai pūdinėdavo patį Krėvę už jo romantizmą ir nacionalizmą, kurie visai iš jo juokdavos ir tyčiodavos.

Reitai tada kas pagalvojo, kad tuo būdu Krėvė ir politiškai orientuojasi į kairę. Daugelis aiškino, kad po truputį pradantis senti rašytojas tuo būdu nori atjaunėti, nori dalyvauti jaunųjų draugijoje ar net per juos tapti jaunųjų kūrėju ir rašytoju vadu.

UŽPAKALINIAI LAIPTAI

Kokios rūšies Krėvė išsirin-ko opoziciją ir kaip jis artėjo prie jaunųjų kairiųjų rašytojų, parodo keli atsiktiniai parinkti faktai.

Apie 1930 m., kada Krėvės kairumu dar niekas neįtartinai, jis kairiųjų pakviestas labai mieliai pasirašė prašymą Respublikos Prezidentui, kur buvo siūloma paleisti iš kalėjimo jauną silpnos sveikatos rašytoją ir kritiką Kostą Korsaką - Radžvilą. Šis vyrukas tada sėdėjo kalėjime, nutestas ketveriems metams už veikimą slaptose komunistinio jaunimo organizacijose, priešvalstybinę akciją ir slaptos

komunistinės literatūros platinimą.

Krėvė ne tik pats noriai pasirašė amnestijos prašymą, bet ragino drauge pasirašyti ir kitus savo kolegas profesūroje.

Bet įdomiausia, kad pasirašydamas prašymą jis nesivaržydamas eilės liudininkų akivaizdoje pareiškė:

— Mano parašas čia tai mažai ką reikš Smetonai. Tikriausiai nieko nereikš — prezidentūra mane tiek temėgsta, kiek aš ją. Ot, jeigu čia pasirašytų pulkininkas Bironas ar kas panašus, tai gal ir pamačytų...

(Pulk Bironas tada buvo įžymus karininkas generaliniame štabe ir, kaip kalbėta, tuo metu buvęs labai įtakingas politiktoje).

Pulk. Bironas betgi amnestijos prašymo Korsakui nepasirašė. Pasirašė tik Krėvė ir eilė kitų rašytojų. Vis dėlto Korsakas tuojuo buvo paleistas iš kalėjimo, bausmė jam dovanota, ir berods jis tuojau atvyko į universitetą studijuoti pas Krėvę literatūros, tuo pat metu aktyviai bendradarbiaudamas labai kairiame jaunųjų rašytojų žurnale, vardu "Trečias Frontas"...

Bet Krėvės pareiškimai apie jo nebereikšmingumą prezidentūroje, apie jo opoziciją režimui tada plačiai pasisklido Kauno kavinėse. Tai buvo pirma deklaracija, kad Krėvė nebe tautininkas. O jei dar ir tautininkas, tai tikriausiai nebe "smetonininkas" ir esamo režimo šalininkas.

GUDRI AGITACIJA

Nuo to laiko Krėvės opozicija ėmė aiškiai justis jo pakaitose universiteto studentams. Kalbėdamas bet kuria tema iš rusų, lenkų ar bendrosios literatūros istorijos, Krėvė nuolat surasdavo progos nekaltai, nuobodžiai ir istorinę temą suaktualinti, pritaikinti dabarties lietuviško gyvenimo ir politikos reikalmams. Kai kada netiesiogiai, bet kartais ir visai tiesiai jis su didele ironija, humoru ir pasišaipymu atsiliepdavo apie esamą Lietuvą padėtį ir apie mūsų politikos įvykius.

Tai buvo sūriausioji Krėvės paskaitų druska, ir studentai, kaip suprantama, ją labai mėgdavo. Sausos mokslo temos pasidarydavo daug įdomesnės, būdavo juokų ir smagumo. Ypač dėl to Krėvės paskaitose niekad nestigdavo studentų...

Pirmą kartą nuo to laiko savo opozicionieriškumą režimui Krėvė įtraukė ir į savo literatūrinę kūrybą. Jis tada baigė rašyti savo ilgą istoriškai dramatišką pasaką — misteriją "Likimo keliai".

Paskutinė veikalo dalis jis paskyrė dabarčiai ir ten labai aiškiai ir net žiauriai nupaisė "Tautos vadą", jo ministrus ir generolus. Taip žiauriai ir pabrėžtinai, kad tendencija jau pakenkė net tos dalies veikalo meniskumui.

Antanas Venclova — komunistinių pažiūrų poetas ir rašytojas, buvęs "Trečio Fronto" redaktorius, tuomet kukliai gimnazijos mokytojas, bet savo leninistinėje linijoje ne silpnėjęs, o vis darėsis griežtesnis... Petras Cvirka — kas jo pavardės negirdėjo? Kiekvienas žinojo, kad tai truputį naivus ir kvailas berniokas, labai įžūlus ir ciniškas (kad gautų honorarą, jis slapta slapvardžiais prisidengdamas bendradarbiaudavo ir smetoniniame "Lietuvos Aide" ir čia vertėsi plagijatais), bet gabus, kaip rašytojas, ir atvirai žinomas Stalino garbintojas. Šie trys vyrukai buvo parėdinti "Literatūros" ben-

dar nebuvo aišku, kokia ji yra iš tikrųjų ir kuo praktiškai ji pasibaigs.

Bet 1936 metais pats Krėvė padarė niekam nelauktą stipriai keistą ir, pasakytume, perdaug neatsargią demonstraciją.

"LITERATOROS" REDAKTORIUS

Tais metais Krėvė suredavo ir išleido naują literatūros žurnalą.

Pavadino jį visiškai nekaltu vardu — "Literatūra." Žurnalo leidėju pasirašė — Kauno Vytauto Didžiojo Universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto profesorių literatūros draugija "Universitetas." O redaktoriumi — prof. V. Krėvė - Miečevičius, tuomet pats to fakulteto dekanas.

Kaip matyti, žurnalas buvo redaguojamas ir leidžiamas labai rimtų pajėgų. Tai buvo mūsų universiteto ir jo profesorų leidinys. Puiki firma, garsūs vardai, rimti žmonės.

Kadangi Lietuvoj daug išeidavo ir greit mirdavo visokių literatūros ir meno žurnalių, tai ir į šį žurnalą publika pradėjo nedaug teatkreipę dėmesio. Rimtas žurnalas, rimtų autoritetų vėrinys leidžiamas ir redaguojamas, — ir gana.

Žurnale bendradarbiavo keletas universiteto profesorų, žinomų rašytojų bei mokslininkų. Jų straipsniuose buvo daug kritikos lietuviško kultūros gyvenimui. Bet prie kritikos žmonės jau buvo pripratę. Beveik kiekvienas naujas žurnalas ką nors smarkiai kritikuodavo ir, kaip paprastai, žadėdavo kalnus nuverst...

Tik po kurio laiko akylesnėji pastebėjo, kad žurnalo aktingiausių bendradarbių sudėtis buvo gerokai savotiškai ir truputį keista. Žurnale pirmu smuiku griežė rašytojai ir publicistai, kurie kadaise buvo labai svetimai Krėvei, tačiau jo politiniai, idėjiniai ir literatūriniai priešai.

Bet dabar "Literatūroje" jie užėmė vadovaujančias vietas, ir patį žurnalą redagavo Krėvė. Vadinasi, universiteto priedangoje įvyko kažkokia nauja sąjunga.

SVARBIEJI BENDRADARBIAI

Programinius ir triukšmingiausius "Literatūros" žurnalo pirmo numerio straipsnius parašė ne profesionalai, bet buvę ar dar tebesą studentai. Jų pavardės, dalykus išmanantiems žmonėms, daug ką sakė. Jie vadinosi:

Kostas Korsakas - Radžvilas, tas pats senas komunistas, kurį Krėvė prieš kelias metus prašė Smetoną paleisti iš kalėjimo. Jis buvo faktinis marksistinio "Kultūros" žurnalo redaktorius ir vienas iš griežčiausių marksistinės-leninistinės krypties literatūros kritikų Lietuvoje...

Antanas Venclova — komunistinių pažiūrų poetas ir rašytojas, buvęs "Trečio Fronto" redaktorius, tuomet kukliai gimnazijos mokytojas, bet savo leninistinėje linijoje ne silpnėjęs, o vis darėsis griežtesnis...

Petras Cvirka — kas jo pavardės negirdėjo? Kiekvienas žinojo, kad tai truputį naivus ir kvailas berniokas, labai įžūlus ir ciniškas (kad gautų honorarą, jis slapta slapvardžiais prisidengdamas bendradarbiaudavo ir smetoniniame "Lietuvos Aide" ir čia vertėsi plagijatais), bet gabus, kaip rašytojas, ir atvirai žinomas Stalino garbintojas. Šie trys vyrukai buvo parėdinti "Literatūros" ben-

Poezija

AR TU SU TAIS?

Ar tu verkei su tais, kur žemėj verkė ne duonos... — laisvės, saulės ir žiedų? ... Diena, kaip kūdikis, pailsus užsimerkė, ir liko šalta, juoda juoda ir gūdu.

Ar tu ėjai su tais, kur žemėj ėjo, kaip kryžių, naštą svetimųjų nešdami? ... Po kryžium puolė girios ir laukai žaliejai, kad juos pagirdytų apyaušrio versmė...

Ar tu su tais, kur tėviškė išdavė, ir motiną ir seseris išduos — ir bėgs bailiam būry, kaip pasiklydę avys, be skausmo ašaros ir be gyvų akių veiduos? ...

Ar tu su tais, kur praeitį prakeikė, namus prakeikia ir kapus tėvų, klaičiam sapne pabudę gieda giesmę klaičią stabam naujų dienų dievų? — — —

Ar tu su tais? ... Bet kam, bet kam aš klausiu. Neatsakyk. Tylėk. Neverk. Ir nesiskųsk. Tik toj naktį, tik šitoj pūgoj pasiūčiausioj išaus rytojus vėl kaip ašara vaiskus ...

ILGESYS

Vis man rodos, ten šaukia kažinkas, Vis man rodos, vadina vardu, — Ar svirtis, kaip senelė palinkus, Ar sodybos prie Mūsų krantų,

Ar piliakalnių lieknos pušelės, Ar pagojai, ar ji, Baltija, Ar pუსnyuos šaltuos nesusalęs Tik skaudus ilgesys širdyje? ... 13.I.1945.

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

MINTYS

Rašo V. J. Budrikas

Tylios tavo minties melodijos verčia mane medituoti, einant vėsiams gyvenimo takais.

Gausūs pažadai mažina kredita... Yra lengva žadėti, bet dar lengviau užmiršti. Kas nuolatos kartoja savo pažadus ir daug žada, mažai tueduoda.

Meilė — harmonijos manifestacija. Meilė gali kurti universus. Meilė ir išmintis yra viena.

Pažanga yra gyvas judėjimas... Vakarykščios dienos siekimas virsta pradadamuoju punktu.

Proza — žodžiai sudėti geriausiu tvarkoje; poezija — geriausiai žodžiai sudėti geriausioje tvarkoje.

Filosofija yra poezija tuo, kas senatvė — jaunystei; ir aštrios filosofijos tiesos yra tokios fatalingos vienos fikcijos, kaip ir šalti pergyvenimo lūdiėjimai kitos viltims.

Nudengti tai, kas tikras ir praktikuoti tai, kas geras — tai svarbiausi filosofijos objektai.

Gyvenimas nevertas gyveniti be jautrios širdies, kuri nepajėgia pajusti kilnumo ir meilės, poezijos kūrinių ir šventumo. Nes visi daiktai yra šventi dieviškom akim.

Pietizmas yra kasdienis idealo atnaujinimas, patvirtinimas mūsų išvidines esybes, kuria gyvenimo įvykiai drumsčia, vargina ir apkartina.

Malda yra dvasinis balsamas, brangus gėris, kuris grąžina mums ramybę ir drąsą. Ji priama mums atleidimą ir pareigą. Ji sako: Tu esi mylimas — mylėk; tu gavai — duok; tu privalai mirti — dirbk, kol dar gali; nugalėk pyktį malonum; nugalėk piklį gėrio. Nepaisyk aklos optikos, ar klaidingo manymo, ar nedėkingumo. Tavo sąžinė yra tavo liudininkė. Ji yra tavo Dievas kalbąs tau.

Tėbūna tavo idealas gražus, kilnus ir didingas. Kriticiškas yra dovana, intucija, takti dalykas ir flair; jo negalima išmokyti ar padeimonstruoti — jis yra menas.

(bus daugiau)

LIETUVIŠKOS DAINOS

Nullūdę ir vargo prispaus-tieji nesilinksmina, alkani žmonės nedainuoja. Tai visai žinome ir todėl vienas kitas galime mums prikišti, kad šiuo metu tiesiog netinka rašyti apie dainas. Iš dalies taip. Tikrai gal gyvenamuoju momentu ir nevisai dera rašyti apie dainas. Tačiau yra ir patiesinamų aplinkybių. Jomis ir norime pasinaudoti.

Pasakojama, kad senovėje lietuviai nesiskirdavo su daina; ypač mūsų senoliai mėgdavo dainuoti dirbdami visokių darbus. Ir apskritai, kur seniau lietuvis žengė, ką darė skambėjo dainos. Todėl visai suprantama, kad amžiams bėgant mūsų tauta tiek daug sukūrė dainų, kad jų skaičius ir iki šiol nežinome. Tik žinome, kad lietuvių liaudies dainos skaitomos ne tik šiais laikais, bet dešimtėmis tūkstančių.

Gali kai kas pamanyti, kad kai turime labai daug dainų, jos esančios menkos. Priešingai. Turime ne tik daug, bet ir gražių dainų, o gal net gražiausių visame pasaulyje. Kai kitataučiai, kurie tinkamai pažįsta dainavimo meną, užgirsta Amerikos lietuvių dainuojant savas dainas, tai atsistebėti negali. Kodėl? Todėl, kad mūsų liaudies dainos savo turiniu yra nekaltes ir švelnios, kaip nekaltes ir švelnus yra patsai lietuvis, kad jų gaidos yra amžių vargo pagimdyti muzikos tonai, kuriais visi gėrisi. Ar jūs kada nors girdėjote gražesnes dainas, kaip Plaukė sau laivelis, Saulėlė raudona, Gieda gaideliai, Kur bakūžė samanota,

Kur bėga Sešupė, Sėriau žirgelį ir daugelį daugelį kitų. Tai ne paprastos dainos, tai perlai; tai žemčiūgai, tai mūsų dvasinis turtas, tai geriausias įrodymas, kad esame kultūringa tauta. Ir jei dažnai girdime, kaip vienas kitas šaiposi iš mūsų dainų, iš mūsų gražiosios kalbos arba ir iš pačių lietuvių, tai turime žinoti, kad šitaip daro tik neišmanėliai, paskutiniai kvailiai, į kuriuos neverta kreipti jokio dėmesio.

Visai betgi kitaip atrodo, kai savo dvasinių turty pradedame atsižadėti mes patys. Tai jau labai liūdnas reiškinys, tai yra ženklas, kad mes nejuociams pradedame išsigimti, virstis iš kailio.

Kraštuose kur lietuvių jaunimas atsaprensis, ten mūsų gražiosios dainoms pavojaus nėra, ten jos dar ilgai skambės. Tačiau yra vietų, kur jaunimas panašus ne į tvirtai stovinčius ir jokių audrų nesibijančius ažuolus, bet į paprasto upės vandenilio siūbuojamas menėris. Toksai jaunimas greit išsižada ir savo tėvų kalbos ir gražių lietuviškų dainų.

Vienas didžiųjų mūsų dainos kūrėjų, mūsų tautinio atgimimo dainius Maironis sako:

"Tegu bėga mūsų upės į marias giliausias, Tegu skamba mūsų dainos po šalis plačiausias..."

Upės bėga į jūras plačiausias be mūsų valios, bet dainos skambės po šalis plačiausias tik tada, kai mes savas dainas branginsime, jas dainuosime. V.

APŠVIETA IR KAIMYNAS GUZAS

Kaimynas Guzas mėgo apšvieta. Mėgo dėl to, kad manė, jog apšvieta iš prigimties žmogų perdirba. Mat jis, augdamas Lietuvoje, jokio mokslo neįsigijo, o be mokslo žmogus — negi būsi apšvietęs.

Atvažiavo Guzas į Ameriką. Čia mokslas ir apšvieta visiems lengvai prieinama. Guzas ėmėsi mokytis ir švietis.

Ypač jį prie apšvietos skatino mūsų lietuviški laikraščiai: "Skaitykite ir švietkitės".

Guzas skaitė ir švietėsi. Guzas pasistengė gauti darbo prie vadinamųjų kraičių ir gavo. Dabar Guzas, turėdamas lengvesnį darbą ir daugiau laiko, galutinai nusprendė siekti apšvietos. Kartą Guzas, parėjęs iš darbo, po vakarienės, atsigulė ant minkšto suolo ir žiūrėdamas į lubas, galvojo: Kaip ilgai aš turėsiu skaityti laikraščius ir iš jų švietis ir kokiame apšvietos laipsnyje aš turiu sustoti? Laikraštį redaguoja redaktorius. Aišku, jis turi būti apšvietas žmogus, juk neapsišvietęs apie apšvietą nekalbės. Gerai būtų pasivariuoti iki redaktoriaus apšvietos laipsnio — tarė sau Guzas.

Iškilo karas, priešas užplūdo Guzo tėvynę. Sutrukdė Guzui siekti apšvietos. Nelaimas mokyti ir švietis, kai reikia pavergtą tėvynę gelbėti — pasakė sau Guzas.

Dabar Guzas su mielu noru stotų į savo pavergtos tėvynės Lietuvos gelbėjimo darbą. Tik, deja, nežino, iš kurio galo to vadavimą pradėti. Tegu mūsų apšvietę redaktoriai pradeda, o aš seksiu juos — nutarė sau Guzas. Sujudo, subruzdo redaktoriai, pilni laikraščiai už Lietuvos vadavimą. Vieni sako: mes žinome, iš kurio galo pradėti, tik reikiama visų vienybė. Kiti atsauna: durniai, ką jūs ten fašistiškai žauniat, pirmą apši-

svietę, o tik tada galėsite vienybėje su mumis dirbti. Guzas nustebo. Ar ir redaktorių yra neapsišvietusių? — klausė pats savęs. Guzas, išsidrąsines, parašė straipsnelį į laikraštį vienybės klausimu.

Apšvietę redaktoriai jokio dėmesio į jo rašinėlį nekreipė. Jie buvo užimti Lietuvos vadavimu, o svarbiausia — kaip savo oponentų kiekiau prie sienos prapaudus. Guzas nebesuprato, kas čia darosi.

Laikiniai karštis atslėgo, nes išsisėmė medžiaga. Guzas jau įžiūrė vienybės pradžią. Bet nelaimė. Atsirado žmogus — nei jis Lietuvoje buvo, nei jis jos matęs, nei jis redaktorius, tik taip sau lietuvis — nuėina pas Williamą ir sako: klausyk William, tu esi geras žmogus. Ar nepagalbėtum mums iš Lietuvos išvartyti kiaules? Žinai, tos kiaules iš rytų, išknisė nepriklausomos Lietuvos pamatus, suėdė jos bulves ir vargu Lietuvos ūkininkai, be svetimoto botago, išvarys juos iš savo daržų. Williamas pasizadėjo pagelbėti. Geras žmogus tas Williamas — apsidžiaugė lietuvis.

Ir sužinojo redaktoriai. Aha! — sušuko pirmutinis senas redaktorius. — Ką jis ten asmeniškai landžioja ir fundija tam Williamui, juk laikas galima tai atlikti.

Ir vėl susikibo redaktoriai. Ir kur gi ne susikibs? Juk atsirado medžiagos. Vieni sako: pas Williamą su reikalais reikia eiti asmeniškai, kiti — rašyti laiškus. Ir taip be galo.

Guzas sėdi prie suvamos mašinos ir galvoja: redaktoriai apšvietę vyrų. Laimė, kad jie redaktoriai, o ne kriaučiai ir nesėdi prieš viens kitą. Priešingai, jie akis žirkulėmis išibadytų.

Ir atpuolė Guzo noras darsivartoti iki redaktorių apšvietos laipsnio. Kadangi kito plano neturėjo, tai taip ir liko neapsišvietęs.

J. Siaučiūnas

MAYNE REID
RAITELIS BE GALVOS

ROMANAS

(Tęsinys)

ISADOROS KERŠTAS

Diena kurią Luizė Pointdeksteraitė praleido iš virvių Miguelį Diazą ir kurią pakliuvo į rankas Isadoros rašytas Geraldui laiškelis, buvo jai visų fatalingiausia. Vis atkakliau plito žinios, kad josios brolis esąs būriariai nužudytas, ir — kas svarbiausia, — kad jo nužudytą esąs Morisas Geraldas. Tas pats Morisas Geraldas, kuriam tiek daug simpatijos buvo rodiusis gražioji Isadora! Tai jau buvo daugiau, negu gražioji kreolė galėjo pakęsti: piktas pavydas ir sielvartas varė ją iš galvos. Kartą net buvo nusprendusi stoti į vienuolyną. Bet vėl pamane: gal Morisą Geraldą nekaltai įtaria. Juk tokios nuomonės yra ir senas medžiotojas Stampas Toji mintis blykstelėjo, kaip naktį žaltvykslė, kaip vilties spindulėlis nusiminusiam. Ilgiau pagalvojęsi, Luizė liepė pabalnoti josios mustangą, kad nujojusi į Geraldo gyvenimą patirtų viską pati. Ir nors į mustangų gaudytojo sodybą buvo apie dvidešimt mylių, bet gražioji kreolė su savo keturkoju "lakūnu" atskrido čionai per dvi valandas. Peržengė Geraldo namų slenkį ir apmirė: prie sergančio Geraldo sėdėjo kita moteris — graži meksietė, Isadora.

Taip dvi mylinčios viena vyriškį merginos atsidūrė kita prieš kitą. Luizė pirmoji suprato, kad ilgiau negali pasilikti prie ligonio, kuris jau turėjo kitą slaugytoją. Greit išbėgo, atrišo mustangą, užsėdėjo ir nusikriėjo atgal į prielį. Bet Isadora taip pat išbėgo. Jai irgi dabar atrodė, kad ir ji nėra reikalinga tam, kuris buvo taip gerbiama minėjęs Luizės vardą. Atrišo žirgą ir net nepaisydama jokio kelio nuėjo per mišką. Galvoje jai užėmė daugybės sunkių minčių, nieko nebemačė, nieko nebegirdėjo. Tik širdy jai augo neaiškūs keršto noras.

Taip jodama Leonos krančiais ne nepastebėjo, kaip ją apsiūtė būrys keistai apsiirngusių ginkluotų vyrų. Nusigando. Dargi atvirkičiai dingtelėjo jai mintis, kad, gal būt, tie žmonės ieško piktarario, o priešaky jojęs nejaunas žmogus, gal būt, yra užmuštojo ir josios didžiausios priešininkės tėvas. Kokia puiki progą keršyti!

Ar tamsta jodama nieko nesi sutikusi? — mandagiai paklausė ją tas apysenis ponas.

Susitikau nepažįstamą raitą jauną moterį. Rodos, kokią amerikietę.

Ir j kur ji galėjo nujot? Gal ten yra kokių gyvenimų?

Jodami tiesiog šituo keliu tamstos rasite mustangų gaudytojo, Moriso Geraldo, sodybą.

Raiteliai nudžiugo, kad pagaliau pasisekė užtikti "žmog žudžio" pėdsakai.

Kavalkadai nuojus parodytu keliu, prie Isadoros priėjo kažkoks jaunas puskarriškiai apsirngęs žmogus ir paklausė ispanų kalba:

Gal tamsta gali pasakyti man, ant kokio žirgo nujojote sutiktoji moteris?

Ant margo mustango.

Ach, Viešpatie! — skausmingai atsiduso raitelis ir smarkiai spustelėjęs žirgą pentiniais nujojo šuoliu į Alamos pusę.

PRERIJOS ANGELAS

Luizė kad ir trumpai buvo pas Geraldą, vis dėlto pastebėjo, kad guli sužeistas, o gal ir mirstantis. Tad staiga apsigrižo atgal, kad j nieką neatsižvelgdama pasilikty prie sergančiojo patalo. Nebraudusi čia Isadoros, ji lengvai atsikvėpė, o pamačiusi mirtinai išbalusį Geraldą, visiškai atsisėjo ir josios pyktis ir pavydas Isadorai tuojau pražuvo. Puolė prie lovos ir, paėmusi jį už rankų, ėmė šaukti, verkdamas:

— Morisai, Morisai, argi nepažįsti savo Luizės? Geraldas kliedėdamas šnekėjo:

— Stebuklingai gražūs dangaus angelai, bet daug kartų gražesnis yra vienas žemės angelas — mano viena pažįstama...

— Morisai, ką kalbi? Žiūrėk, štai aš prie tavęs!

— Nekalbėk man, — kliedėjo ligonis, — apie dangaus linksmybes ir gražybės; kam man tos visos gėrybės, jei ten nerasiu savo angelo, prerijų angelo... Koks saldus, koks žavimai gražus vardas... Luizė...

Netgi per pirmąjį pasisakymą kits kitam apie meilę Luizė nebuvo tokia laiminga, kokia ji buvo dabar. Pasilenkė prie ligonio ir ilgai laikė savo lūpas prispaudusi prie lūpų. Net nepastebėjo, kada tarp durų atsirado išsižiojęs sugrižęs iš medžioklės Felimas.

— Sventčiausioji Motina! — sušuko išvertęs akis irlandietis. — Nejaugi čia būtų panelė Pointdeksteraitė? Istikrujū! Bet ką tai reiškia? Kur pradingo anoji moteris?

— Mačiau ją jojant į girią.

— Taip greitai? Labai gerai! Matyk tamsta, aš nemėgstu tokių drąsių moterų. Visai nelaukta atėjo ir tiesiog per peilį įsigavo į vidų, ir dar su kažkokia morale skola.

— Keista, — pratarė susimąščiusi Luizė.

— Baisiai keista, bet netik tai, o ir visas mūsų pastarųjų dienų gyvenimas. Gerai, kad tamsta atvykai. Ponas Geraldas labai džiaugsis.

— Bet susimildami pasakykit, kas jam pasidarė?

— Ilga istorija! Jeigu papasakočiau, tamsta išsigastum.

— Neišsigąsiu, papasakokit.

— Netoli mūsų sodybos yra buvęs be galvos raitelis.

— Be galvos raitelis?!

(bus daugiau)

— Grižęs namo, mama, aš norėtu tik vieno daikto — gero kiaušinio, tokio, kaip bomba, tik be parako... Tuo metu, kai Mrs. Heitman, gyvenanti Los Angeles, Cal., skaitė sūnau, tarnaujančio armijoje, laišką, tai ši balta putelė su raudona skiauturė tuždama, dairėsi aplink, nes dėjo kiaušini, kuris, kaip paveikslė matyti, buvo aštuonių uncijų sunkumo ir beveik dešimt colių didumo. Normalus vištos kiaušinis sveria tris ketvirtadalius uncijos. Kadangi Heitman'ienės sūnus dar neįrižęs iš armijos, todėl jį kiaušini padėjo į šaldytuvą.

Perversmas, peilis ir nugarą ir Lietuvos 'gydymas'

(atkelta iš 4-to psl.)
Taip Lietuva 14 metų išgyveno su peiliu nugaroje... Ir kentė ji daugiau ne dėl to peilio, kiek dėl tų, kurie laikas nuo laiko vis mėgdavo pripulti ir tą peilį vėl pasukulioti — pradžioj mėgdavo ištraukti lauk, gi paskui dar giliau sugrūsti. Tada žaidžios atsinaujindavo, puliuodavo, ir ligonis taip ir nebesuspėjo kaip reikiant pagyti... Bet šiaip jis buvo visuomet žaliukas, ir, to neginčys gal net Naujienos, jis nemirė savo mirtimi.

ANTRA LEGENDA IR KEBLUMAI

Dėl 1926 m. perversmo buvo sufabrikuota ir antra legenda, kuri visur plačiai sklido.

Tai tvirtinimas, kad vyriausias perversmo tikslas buvo įvesti Lietuvoje fašistinę diktatūrą, tautininkų diktatūrą, ar vieno Smetonos diktatūrą. Jei būtų teisingas, toks aiškinimas būtų nepainus ir gana patogus.

Taip kalbėdavo kiti. Bet patys tautininkai taip nekalbėdavo, ar prasiardavo tik labai nedrąsiai, nors buvo laikotarpiai, kai jie būtų galėję susigundyti tuo ir smarkiai pasigirti...

Bet jie patys nedrįso ir varžėsi. Mat, Lietuvoj, jei kas buvo ne demagogas, tai ir kūdikiš žinojo, kad Tautininkų partija nors kartais ir smarkiai, patriukšmavo, bet niekad ji nevaldė, kaip partija (kaip buvo fašistiniame, nacistiniame ar kaip yra bolševikiniame režime). Smetonos ir tautininkų linija visuomet buvo skelbiama ir faktinai vykdoma: — tautininkų partija yra tik tarpininkas tarp valdžios ir visuomenės...

Kitaip ir negalėjo būti, nes vyriausybė valdžią buvo gavusi iš kariuomenės, Partija

stipriau susiorganizavo tik gerokai vėliau. Kariuomenė, finansininkai bei Kat. Bažnyčia vyriausybei nuolat darė savo įtaką.

— Aš čia nespėdžiu, ar buvo gerai, ar blogai, — aš net nemokėčiau taip trumpai ir be jokių abejonių išspresti painius klausimus, kaip gali Naujienos. Aš tik noriu pasakyti, kad būtų beprasmiška kartoti nepagrįstą legendą.

Be viso to, perversmininkai valdžią perdavė ne visiems tautininkams, bet drauge ir krikščionims demokratams. Taigi, ir perversmininkai neturėjo tikslo įsteigti vienos partijos diktatūrą, o apie fašizmą jie vargų ką tuomet nusiemanė patys. Voldemaro fašistiniai metodai amė reikštis tik vėliau, bet jie būdavo visuomenės likviduojami ir kartais gana skausmingai. Dėl Voldevaro metodų greit išėjo iš valdžios net pats vyriausiosios technikinės vykdytojas majoras po to pulkininkas, o galiausiai generolas Pov. Plechavičius...

Kas kalba apie 1926 metų perversmą, neturi pamiršti, kad jį dariusieji karininkai neturėjo jokios specialios nelėgę susigundyti tuo ir smarkiai pasigirti... Naujienos savo laiku smarkiai gynė vad. pažangiuosius Lietuvos rašytojus ir aštriai protestavo prieš tautininkų "kultūrinį terorą" Lietuvoje. Šiomis dienomis man ta tema plačiau parašė laiške vienas lietuvis žurnalistas, tą istoriją arčiau pažinojęs...

rėžimu ir buvo kviečiami ar bent toleruojami užimti svarbias ir atsakingas vietas valstybėje, jos administracijoje, ūkio ar kultūros organizacijose...

Perversmininkų vyriausias tikslas buvo — pasipriešinimas (net ir nekonstitucijinėmis priemonėmis) Lietuvos bolševizacijai iš vidaus. Tokių ženklių ir labai ryškių ženklių 1926 metais Lietuvoje tikrai buvo. Koalicioninei vyriausybei buvo sunkoka susitvarkyti su pogrindžio agitacija, politiniais streikais, chuliganiskomis demonstracijomis. Ji pergyveno laisvųjų "medaus mėnesių" buvo kupina geriausių norų viską daryti laisviau ir geriau, nei tai ligi šiol darė vad. klerikalų "šaškomai" ir "trikomai" — bet dėl visos tos "laisvės" pakėlė galvą gatvė, ir daug kam kilo nerimas. Jaunesnieji ir jaunieji karininkai padarė savo išvadą.

Ir štai keistas ir keblus klausimas: perversmininkai darė pučą, norėdami sukliudyti Lietuvoje įsivyrauti bolševikinei anarchijai ir po to, žinoma, komunistų diktatūrai... Jie būtų ne pučą darę, bet padėję vyriausybei (tai karių prievolė), jei vyriausybė pati būtų parodžiusi daugiau energijos nuo bolševikinės anarchijos gintis. Bet liaudininkų ir socialdemokratų partijos pučą įvertino, kaip nukreiptą prieš jas ir nuo to laiko stoję į aštrią opoziciją. Kiek vėliau, dėl specialinių asmeniško ir klerikalinių interesų perėjo opozicijon ir krikščionys demokratai.

TAS PATS TIKSLAS — IŠ ABIEJŲ GALŲ

Aš suprantau, kad socialdemokratams visuomet gins socialdemokratams. Bet ar visokeriopa kaina? Naujienos gynė socialistus, demokratine santvarka, visokius pažangiuosius visuomet nuosirdžiai nuosakiai ir — visokiopa kaina! Šitoks partinis rabinizmas kartais veda ligi kuriojo...

Naujienos savo laiku smarkiai gynė vad. pažangiuosius Lietuvos rašytojus ir aštriai protestavo prieš tautininkų "kultūrinį terorą" Lietuvoje. Šiomis dienomis man ta tema plačiau parašė laiške vienas lietuvis žurnalistas, tą istoriją arčiau pažinojęs...

Kokius "pažangiuosius" me. Mūsų valstybę prismaugę tik didelė, per didelė prienė, išeidamos iš principo, jog viskas, ką "persekiuoja" tautininkai, yra gera ir todėl reikia ginti? Tai ekipa žmonių, savo laiku susispietusių apie Literatūros žurnalą, kuriam toną ir liniją davė Cvirka, Venclova, Korsakas-Radvilas, Sal. Neris, J. Šimkus...

Tie "pažangieji" buvo grynai bolševikai ir po kelerių metų Maskva jiems atlygino, pasodindama okupuotoje Lietuvoje aukštą komisarų redaktorių, velkėjų etc. kėdese. Šiandien Naujienoms, stovinčioms ant Liet, nepriklausomybės pagrindo, prieš tuos rašytojus tenka smarkiai kovoti. Kas pasikeitė: jie ar Naujienos? Savo širdyse nei vieni, nei kiti, — pasikeitė tik metodos visokiopa kaina ginti, ko nereikėtų...

Aš norėčiau spėti, kad kiek vėliau, kai galutiniai aprims partinės aistros ir kai vis daugiau ir daugiau bus pripažintama j Lietuvos reikalus ir praeties klausimus žiūrėti valstybiškai, tai Naujienos gal su didesne abejone kalbės apie "peilį Lietuvos nugaroje". O gal ir tas nemalonis perversmas pasirodys ne toks jau niekšiškas ir baisus. Juk jo vyriausias tikslas buvo sukliudyti Lietuvos bolševizaciją iš vidaus. Tat jam pavyko. — Lietuva nuo bolševizacijos buvo apsaugota per 14 metų. Lietuva sumokėjo per brangią kainą? Sutinku... Mums, kurie perkame, visuomet būliu, dėl specialinių asmeniško ir klerikalinių interesų perėjo opozicijon ir krikščionys demokratai.

Po viso to, būtų prasmės suteikti kairiųjų informacijų Amerikos lietuviams ir apie Lietuvos socialdemokratų partiją, kurios vardan Naujienos net kartą jautriai ir šiltai suplaka širdis, o tai atsliepią net A. L. Misijos sulyginimai su "Juozo Gabrio biuru"...

Bet apie tai bus trečią ir jau paskutinį sykį.

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Isteigta 1882 m.
Mūsų batų kokybė jau seniai yra žinoma lietuviams
DIZIAUSIAS PASIRINKIMAS
VISIEMS SEIMOS NARIAMS
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV.7-2043

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS
Telefonas, EVergreen 8-9770

MATTHEW P. BALLAS
(BIELIAUSKAS)
660 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Notary Public Tel.: STagg 2-5043

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

Estate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
Notary Public Tel., Newton 9-4464

F. W. SHALINS
(SALINSKAS)
LAISNIUOTAS GRABORIUS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

RODZEVICZ FUNERAL HOME
P. RADZEVICIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
402 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

JOHN V. BALTRUKONIS
INSURANCE & REAL ESTATE
NOTARY PUBLIC
TEISINGAS, SĄŽININGAS IR RIMTAS
PATARNAVIMAS SAVO TAUTIEČIAMS
81 FOREST ST., KEARNY, N. J.
Tel.: Kearny 2-3237.

MANHATTAN LIQUOR STORE
264 Grand Street, kampas Roebing St.
BROOKLYN, NEW YORK
License No L. 386.
Puikiasias pasirinkimas degtinės, vyno ir likeriu.
Kainos prieinamos

ĮVAIRIŲ DRABUŽIŲ SIUVYKLA
Siuvami įvairūs drabužiai moterims, vyrams ir vaikams pagal užsakymus. Drabužiai siuvami pagal vėliausias madas.
Reikalingi darbininkai: apreiteriai, preseriai ir rankiniai suvėjai. Alga gera. Patyrimas nereikalingas. Praneškite apie šias geras progas savo pažįstamiems.
JUOZAS LUGAUSKAS
168 ROEBLING STREET, BROOKLYN, N. Y.

SCHOLES BAKING INC.
LIETUVIŠKA DUONA — GERIAUSIA DUONA
532 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Mūsų duona pristatoma į kitus miestus. Mūsų kepykloje galite gauti vestuvėms, krikštynomis, gimtadieniams ir kitokioms iškilimėms pyragų.
Tel. EVergreen 4-3802

KO VERKĖ IŠEIVĖ

(Fragmentas iš mano užrašų)
Rašo Marija Aukštaitė

(tesinys)

Kiek išrenčiau juos iš sunkesnių drabužių, pamečiau po pagalvikę, ir jie išvargę greitai užmigo. P. Kurdoša, pavadino mane į pirmąją klasę vakarienės. Aš paniurusi padėkojau, ir atsiverčiau knyga.

— Tai vistiek, tamsta, griežta užsispyrė. — užsigavusiu tonu švokštė stovėdamas Kurdoša. — Aš tylėjau.

— Būk tamsta prielankesnė, tai geriau išloši. Man tamsta iš visko patinki, nors esu senyvas, bet tamsta nebijok, Tokios aukštos, lieknutės moterys kaip tamsta, tai tiesiog mano svaigalai. Tai mano skonis.

— Kas man darbo, apie tamstos skonį! — nuo knygos nenulenkdama akių piktažiūri atžėliau. Pirštai nepaslėpimai virpėjo.

— Tamsta turi angelo akis ir... Bet ne tokioms ilgai išsilaikyti. Tamsta beabejo važiavoji pas vyrą, bet manai, kad jis ten kitos neturi?... Vistiek, ar anksčiau, ar vėliau tamsta suklups.

Prašau, mane palikti ramybėje! — virpančiu balsu beveik maldavau.

— Ramybėje? Juk aš tamstos nedrąskau kaip liūtas, aš turiu žodžius. Žmogiškus žodžius. Ir geri žmonės, tik taip ir susikalba. Ko čia tamstai vargti per visą naktelę, save kankinti ir vaikučius? Aš paminėsiu miegamą vagoną, ir praleisime laiką kaip rojui!

— Tai jau per daug. Nešdinkis tamsta iš čia, ir skubink, kad neišeiktų mano kantrybė.

— Tyliau, tyliau, kad vaikūčiai nepabustų. Aš nesu prantu, kas čia blogo? Man moterys pačios kabinasi ant kaklo. Aš esu turtingas ir gerbiamas žmogus. Aš Berlyne turiu kelis dangoraižius.

— Tamsta, matai dūris? — mano ranka kai styga išsitiesė. Aš stovėjau kai nepalaužiamas ažuolas, iškelta galva ir drąsiomis akimis.

Kurdoša nei kiek nesusiėmė, nenusigando.

— Moterie, kuri gali karališkus gestus vartoti, ir akių žaibais įsakyti — aš esu prieš tamsta — niekas. Tik, mano širdis, lieka tamstos vergė.

Po to, Kurdoša paklio, pasiėmė savo visus daiktus ir išėjo.

Aš dabar likau, dėl Kurdošos rami. Mano kupėj tik aš, ir vaikėliai. Jie tylutėliai miega, išraudę žandukai, kaip žemuogės pūpso. Užtraukiau tankią juodo audklo užuolaidą ant durų, visus plyšėlius aptaisiau. Dar ilgai skaičiau Forsterį, paskum pradėjau akių vokai visai lėtai kilnotis, ir pasijutau begalinę nuovargį. Išsiėmiau mažutę pagalvėlę, pasimečiau ant gryno suolo, užgesinau šviestą, ir grožėdamasi erdvės mėnuli, užmigo.

Sapne susitikau Jonelį. Jis man atnešė gražią alyvų šakę. Jos kvėpėjo taip saldžiai ir maloniai. Paskum jis tolo, tolo... ir, aš pradėjau verkėti. Kai ašaros jau man išsekė, tada pajutau, kad baises aro sparnai mane vysto, gaubia... šokau iš sapnų, ir ištiesių, kažkeno rankos palengvėle mane glėbė.

— Kas čia? — suklikiau, ir kaip aš nusigandau pamatėsi, kai prie mano suolo klūpojo Kurdoša ir verkė.

Kažkodėl, neturėjau jėgų, šį žmogų kolyti ir barti. Tuoliačiau, kad buvo naktis, bijojau sudrumsti ne tik savo vaikams poilsį, bet ir visai mūsų keleivių klasei.

Užliečiau šviestą, užsimečiau plėščių, ir išėjau. Korido-

riui stovėjo jauna porėlė ir šnekučiavo. Kād nedrumsčiau jiems, jų gražių svajū, nuėjau į toli, kur susikabinę vagonai, įsikirtau į rankena, ir taip praleidau visą rudenio naktį.

Traukinys tukseno šniokštė ir rėžė orą, ir vis mus nešė arčiau ir arčiau Berlyno.

Visai švintant, sugrįžau su šalusiu savo kupė. Čia vistiek dar sėdėjo ponas Kurdoša. Nuo nakties nemigo jo veidas buvo apjuodęs, jis buvo susikaupęs ir savęs išsigandęs.

— Matai kokių kvailysčių savo gyvenime žmogus padarai? — jis pareiškė, tiesdamas man ranką ir atsprausdamas. — Kad ne tamstos tiesus poelgis, būčiau visai suklupęs. Blogas mano charakteris, bet aš geras žmogus. Ką aš kaltas, kad aš myliu Dievą ir moteris. Tamstyte, būk gera, atleisk man, o aš savo dvasioje džiaugiuosi, nes tai bus vienas egzaminas išlaikytas kaip save gerbti, ir valdytis. Kas būtų buvę, jei tamsta būtų man pašaukus policiją? Juk aš aukštos profesijos žmogus! O matai, išlėlimas padaro kvailiu, žeminančių gyvuliu. Aš, norėčiau dabar, tamstai supinti gražiausius himnus, parašyti gražiausius veikalus, nes tik moteris padeda vyriškiui kilni ar pūti. Apie moterį, aš visuomet galvoju, kaip apie neatsparų, greitai dūžtantį indą, kurio šukėmis visi vyrų žaidžia, iki jos visai į purvus išmetamos. Bet, apsirikau... Ir, jeigu, mano Erdmė tokia būtų... aš visa siela tik jai atsiduočiau!

Šiam senam kūdikiui, aš viską atleidau, nes tik jo dėka gyvenimas mane pastūmėjo į didesni atsaugumą.

Kai aš likau Berlyno stoty, o poną Kurdošą vežėsi pasitiktę savieji, jis ilgai man mojavė balta skarele, stovėdamas žibančio liuksuso vėžly.

O aš — stovėjau apytamso, į žemę įdubusio stoties rūšio patalpose, išmesta su kitais emigrantais. Bet, jaučiau didybę, dvasios iškilumą, ir galvoju: 'kažin, ar daug kovų teks dar vesti su tokiais vaikščiokais "kurdošais"?'

Kažin, ko jūreiviai bėgiojo laivo koridoriais?... Juk nuo 10 val., jiems uždrausta rodytis laive. Skubiai Zosės atneštą laišką įmečiau į stalčių, neapblyštą, neskaitytą. Užspaudžiau šviestą ir atsiguiliau.

Pro langą sidabro jūra, maudėsi žvaigždės žalsvose vandenuose, mėlsvam dangaus pūke — skendo auksinis mėnulis. Ak, kokia graži ir palaiminta naktis jūroje! Ir, kokia išsivės motinos dvasia. (Pabaiga)

Moterų Pasaulis

MOTERŲ TEISĖS SENOVĖS LIETUVOJE

Apie tikrąją mūsų tautos istoriją ir jos praeitį, išskyrus kunigaikštisius, šiek tiek daugiau žinome tik iš netolimoms baudžiaivos laikų. Kaip Lietuvoje gyveno paprasti žmonės prieš 300 ir daugiau metų, vis dar mažai žinome. Ypač mažai žinoma apie moterų būklę. Kokios buvo jų gyvenimo sąlygos, papročiai, kokias teises jos turėjo anais laikais?

Lietuvos Statute surašyti visi senovės Lietuvos įstatymai. Perskačius nustatytas teises moterims, pasidaro aiškiau, kad tais laikais moteris buvo laikoma paprastu daiktu, preke, kuri iki vedybų priklausydavo tėvams, o po vestuvių — vyrui.

Laisvu ar nelaisvu noru ištekėjusi moteris, patekdavo visiškai vyro nuosavybėn ir jis galėdavo daryti su ja ką tik norėdamas. Galėdavo savo žmoną kasdien mušti ir už tai jokios atsakomybės neturėdavo. Žmonos mušimas, anais laikais buvo laikomas jos "mokinimu." Net už žmonos užmušimą vyras nebūdavo baudžiamas, jei teisme galėdavo įrodyti, kad užmuštoji buvo jam neįtikima. Išvirkimas, neįtikimybė ir pasileidimas, ypač ponijos ir valdininkų tarpe, buvo labai didelis. Išvirkaudavo taip, kaip gal būt, ne dabar neįstovikvama, bet vadinamosios viešosios doros ir dorovės buvo labai stropiai ir griežtai dabojama. Bausdavo griežtai ir žiauriai ypač moteris ir, žinoma, visų sunkiausiai bausdavo paprastas moteris, kilusias iš liaudies. Pagautos nukaltimė prieš "dorą," jas rėdavo prie gėdos stulpo, arba net ir mirtimi nubausedavo. Teisdavo tariamąsias išvirkėles tie, kurie patys būdavo didžiausi išvirkėliai. Juk teisėjais tegalėjo būti tik bajorai, kurie savo dvaruose išniekindavo kiekvieną gražesnę baudžiauninkę, praktikuodavo "pirmosios nakties" teisę ir darydavo kitas nedoroves.

Kiek geresnė būklė šiuo atžvilgiu buvo vadinamosios aukštesnės kilmės moterų. Bet ir jos, ištekėjusios, priklausydavo nuo vyro valios. Tūla bajoraitė, prieš savo norą ištekėdavo už vyro, pačią pirmąją sutuoktųjų dieną, pabėgę į vienuolyną. Tai buvo 1612 m. Vienuolyno vadovybė paliudijo, kad ji yra skaisči ir aukštesnioji bažnyčios valdžia leido jai su vyrui išsikirti ir palikti vienuole. Bet vyro jėga įsiveržė į vienuolyną ir žmoną išsivežė. Už tai vyskupas su 12 pralotų viešai bažnyčioje jį prakeikė.

Bet vyras gausiomis aukomis ir pinigais kunigų rūstybę suminkštino ir prakeikimas nuo jo buvo nulmtas. Žmona turėjo pasilikti prie vyro, nors ir nemylėdama jo. Po šio atsitikimo 1616 m. buvo išleistas įstatymas, kad moterystė galima išardyti, jei įvyko tik įstatymiškas aktas — šliūbas, o ne faktinis vyro ir moters jungtuvės ir jei moteris, dar būdama skaisči, pareiškia norą įstoti į vienuolyną. Bet paprastoms moterims ir šis vienintelis būdas ištrūkti iš nepakenčiamo gyvenimo su nemylimu vyrui buvo neprieinamas, nes į vienuolynus priimdavo tik turtingas moteris. Ubagu, sako, nė Dievui nerūkia.

Alena Devenienė gavo iš savo sesers Tursienės, 1941 m. išvežtos į Sibirą laišką. Ji rašo, kad tremtinių gyvenimas Sibire "pagėrėjęs" ir kad jie netrukus galės grįžti į Lietuvą. Bet "daugybė naujokų," kurie dabar atvežami, vargsta taip pat, kaip savo laiku vargo pirmiau atvežtieji.

Ištekėjo

Sausio 9 d. ištekėjo plačiai žinoma veikėja, buvusi SLA Centro sekretorė, Petronėlė Jurgeliūtė už dr. Harold H. Beveridge. Sutuoktuvės įvyko Forest Hills bažnyčioje.

P. Jurgeliūtė, apleidusi Susivienijimą, vėliausiai metais dirbo Brooklyno Vaikų Teisme, kur ji ėjo svarbias ir sunkias pareigas. Ji, be to, uoliai dalyvavo lietuviškoje veikloje, buvo ir tebėra Lietuvių Spaudos klubo vicepirmininkė. Nors P. Jurgeliūtė savo darbą teisme apleidžia, bet iš lietuviško veikimo nemano pasitraukti.

Dr. Aldona Šliūpaitė ir Barbara Darlys, savo ilgametei draugei prieš vestuves surengė jaukų pobuvį, kurio metu P. Jurgeliūtė buvo įteikta graži sidabrinė dovana.

Dr. H. Beveridge yra žinomas RCA kompanijos pareigūnas, šio karo metu tarnavo reikalais važinėjęs Europoje ir kitur. Jaunavedžiai apsigyvens New Yorke. Draugai ir pažįstami ponams H. Beveridge linki laimingo gyvenimo.

Mrs. Gladys Govro, Amerikos kareivio žmona Anglijoje, neseniai pagimdė dvigelti kūdikį, kuris po poros valandų mirė. Veterano Joseph Govro žmona, gimusi Anglijoje, netrukus žada atvykti į Jungtines Valstybes ir apsigyventi vyro ūkyje, Festus, Mo.

ROPESCIAI

Didžiausia rūpesčių priežastis yra klaidingas arba netikęs žmogaus nusistatymas gyvenimo klausimais. Pasitaisko net ir taip, kad ir visai protingi žmonės nevykusiai žiūri į savo gyvenimą ir dėl to turi tokių rūpesčių, kurių neturėtų, jei kitaip būtų nusiteikę. Tai yra netikęs paprotys. Ar galima tuo papročiu nusikratyti? Svarbiausia yra surasti pagrindinę priežastį, po to — šalinti ją. Jei toks žmogaus nusistatymas arba nuotalka paeina iš jo temperamento, tai pagydyti sunkiau, nors vis dėlto galima. Reikia perauklėti dvasinius palinkimus ir papratimus.

Rūpestingumo mintį turi pakeisti pasitikėjimo mintis. Vadinasi, sąmoningai reikia pasirinkti geresnę ir stipresnę mintį, kurios būtų visiškai priešingos toms, kurios kelia rūpesčius. Kreipk savo mintis į šalį nuo rūpesčių.

Šis gydymo metodas remiamas sveika psichologija. Jei ilgai galvojame apie savo rūpesčius, dar tvirtiau įstipriname juos sąmonėje, dar labiau jiems pasivergiame.

Be to, reikia kreipti dėmesį ir į savo kūną. Juo sveikesnis

yra kūnas, juo atsparesnė dvasia. Gyvenk paprastą ir sveiką gyvenimą, kiek galint arčiau prie gamtos, tuo būdu nuvysi į šalį daug savo rūpesčių.

Stenkis priprasti galvoti tiesiai, stenkis mintimis negrįžti prie to, kas buvo negera ir nemalonu, ar kas buvo pikta ir skaudu. Įpratink save galvoti teigiamai, sėkmingai. Juo daugiausia galvok apie kitus, juo mažiausiai pats apie save. Stenkis nugalėti savimeilę, praplėsk savo susidomėjimą kitų žmonių gyvenimu, iš viso stenkis plėsti pasaulėžiūrą; juo plačiau galvosi, juo menkesni atrodys tavo rūpesčiai, juo geriau įsitikinsi, kad tie dalykai, dėl kurių tavo širdis krimsdavosi, neverti didelio susirūpinimo.

D. Putvinskienė, buvusio ministerio St. Putvinskio žmona, parašė savo gimimės Amerikoje laišką, kuriame ji praneša, gyvenanti Jakutsko srityje, prie Lenos žiočių ir dirbanti "Ribzavod."

SALPOS SIUNTINYS I EUROPA
No. 103

- 6 oz. "liver pate"
- 12 oz. konservuotos mėsos
- 6 1/2 oz. "potted" mėsa
- 1 dz. anchovies
- 1/2 sv. Kraft sūrio
- 1 sv. kavos
- 1/4 sv. arbatos
- 1/2 sv. kakavos
- 1 sv. ryžių
- 1/2 sv. marmalado
- 1/4 sv. saldaus čokolado
- 1/2 sv. pieno miltelių
- 2 dz. kiaušinių miltelių
- 3 pak. sriubos (dehydrated)
- 5 bulionų plytutės
- 1 plyta mūlo
- 100 šmotelių sakarino
- 25 adatos
- 5 skustuvaliai
- 6 špulės siulų

Galima siųsti į Belgiją, Prancūziją, Italiją, Norvegiją, Angliją ir Šveicariją.

KAINA — \$7.53

Užsakykite per:
Vienybės Agentūrą,
412 Bedford Avenue
Brooklyn, N. Y.

Daugiau, kaip milijoną šios merginos paveikslų yra gavę Amerikos kariniai, įvairiuose pasaulio kraštuose. Jos pavardė — Patricia Vanover ir kodėl ją kariniai taip mėgsta, šis paveikslas gana aiškiai parodo...

PRENUMERUOKITE VIENYBĖ, GERIAUSIĄ LIETUVIŲ SAVAITRAŠTĮ AMERIKOJE

Vienybės Jubiliejaus proga, skaitytojai ir rėmėjai prašomi gauti bent po vieną naują prenumeratorių. Tai gražiausia dovana, kurią jūs galite suteikti savo laikraščiu, sulaukusiam 60 metų sukaktį.

Vienybėje bendradarbiauja patys geriausi Amerikos ir Lietuvos žurnalistai ir rašytojai

Tai ne tik senasias bet ir kulturingiausias lietuvių savaitraštis Amerikoje.

Užrašykite Vienybę savo draugui ar giminei.

Prenumerata metams: Jungtinėse Valst. \$3.00
Kanadoje ir P. Amerikoje \$3.50
Europoje ir kitur \$4.00

Siųsdami prenumeratą išrašykite šį kuponą:

Vardas .....

Adresas .....

Miestas ir valst. ....

Užrašo .....

VIENYBĖ
412 Bedford Avenue Brooklyn 11, N. Y.

JULIUS PAKNIS
REAL ESTATE & INSURANCE

Sąžiningas ir skubus patarnavimas visais namų pirkimo, pardavimo ir paskolų reikalais.

133 SEELEY AVE., ARLINGTON, N. J.
Tel.: Kearny 2-3249.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

(Pirmoji Lietuvių Paskolos Bendrovė Philadelphiaje) Isteigta 1901 m.

CHARLES S. CHELEDEN, vedėjas

Jūsų santaupos garantuotos federaline apdrauda

204 North Broad Street, Philadelphia 2, Pa.
Telefonas RIT 7726

Sukanka 30 m., kai pradėta naudoti šilumos reguliatoriai prie pečių. Išradėjas B. E. Meacham iš pagerinimą šeiminių suvado, dirbdamas vienoje firmoje, Lorain, Ohio. Reta šeiminiškė dabar apšvieta be šilumos reguliatoriaus, norėdama iškepti pyragą ar kitokius kepsnius.

New Yorkas ir Apylinkė

Julius Smetona kalbėjo Kearny

Praeitą šeštadienį Liet. Politikos Klube, Kearny, N. J. įvyko LVS skyriaus suruoštos prakalbos, kur kalbėjo Julius Smetona iš Cleveland, Ohio. Programą atidarė A. S. Trečiokas. Smetonos kalba buvo įdomi, apimanti aktualius pasaulinius politikus įvykius ir Lietuvos kovą dėl laisvės. Programos vedėjas, ta proga, pakvietė kalbėti J. Tysliavą, J. Valaitį, J. Valicką ir D. Klingą.

Julius Smetona sustojo New Jersey, grįždamas iš Naujosios Anglijos. Jis Worcester, Mass. turėjo labai sėkmingas prakalbas, kurias buvo suruošęs vietos LVS skyrius. Be to, Smetona lankėsi Bostone, kur jis turėjo pasitarimą su vietos veikėjais bendro darbo reikalu. Tame susirinkime dalyvavo įvairių srovių veikėjai.

Praeitą penktadienį panašus veikėjas pasitarimas įvyko Essex viešbutyje, Newark, N. J. Šiam susirinkimui vadovavo A. S. Trečiokas. Svečiai iš Clevelando, Julius Smetona, čia padarė ilgesnį pranešimą apie dabartinę politinę padėtį. Lietuvos byla ir bendro darbo reikalus. Tai buvo gana įdomus New Jersey veikėjų susirinkimas, kuriame gyvai svarstyta dienos klausimai. Po pasitarimo tame pačiame viešbutyje susirinkusieji buvo pakviesti užkandžiams.

Praeitą sekmadienį Julius Smetona tais pačiais visuomeniniais reikalais išvyko į Philadelphia, Pa. Ten įvyko panašus veikėjų susirinkimas.

Viešėdamas New Jersey, Julius Smetona buvo apsisėjęs Trečiokų namuose, Newark.

Jaukus pobuvis Dilių namuose

Praeitą šeštadienį Vlodo ir Elzbiotos Dilių namuose, East Orange, N. J., įvyko jaukus pobuvis svečiams iš Clevelando, Julijui Smetonai ir inžinieriui Žitkui su žmona, pagerbti. Į šį pobuvį buvo pakviesti ir kiti Dilių draugai: Trečiokai, Valaičiai, Tysliavai, J. Valickas ir D. Klingas.

Po puikios vakarienės Dilių svečiai išvyko į Kearny, N. J., kur įvyko Juliaus Smetonos prakalbos. Bet malonūs šeiminkai neišleido nė vieno, negavę pasižadėjimo po prakalbų grįžti atgal. Kas galėjo atsisakyti priimti Dilių vaišingumą? Po prakalbų visi svečiai grįžo atgal į Dilių rezidenciją ir čia toliau tęsėsi vaišės ir pokalbiai. Žodžiu, pobuvis buvo toks jaukus, kad svečiai išvyko namo tik apie 4 valandą ryto.

Jurginė Draugija rengia vakarienę

Balandžio 27 d. Piličių Klubu salėje, 280 Union Ave., Brooklyne, Sv. Jurgio Draugija ruošia vakarienę. Pradžiai 7 val. vak. Bilietų jau dabar galima gauti pas J. Zakarauską, Pil. Klubu vedėją ir visus komiteto narius. Vakarienė bus gera — panaši naujų metų bankietui. Po vakarienės bus šokiai.

J. Jasūnas.

IDOMI PUOTA

Neperseniai vieno Life žurnalo fotografo, būtent, G. Mili studijoje įvyko labai įdomi pramoga, kurioje dalyvavo apie 200 svečių. Šioje pramogoje dalyvavo filmų artistė Ann Shirley, šokėjai DeMarco, Larry Adler, Billi Holiday, Abe Borrows, Jane Dudley, Powers Modeli, rašytojai, žurnalistai, radijo komentatoriai ir t.t.

Šių svečių tarpe dalyvavo ir lietuvių Lilija Stilsonaitė-Antanavičienė, žinoma lietuviškų tautinių šokių mokytoja. Vakaro programos vedėjas Michael Heriman supažindino svečius su įvairiais tautiniais šokiais.

Buvo demonstruota ukrainų, lenkų, švedų, armėnų, norvegų, meksikiečių ir lietuvių tautiniai šokiai. Lilijai Antanavičienei vadovaujant, visi svečiai pašoko Kalvelį ir Norui Miego. Visiems labai patiko. Aplamai, šioje vaišingoje puotoje visi jautėsi labai patenkinti. Buvo padaryta daug nuotraukų, kurias traukė šeiminkas, Life fotografas G. Mili.

N. S.

ATKOČIAICIAI SELPIA PABEGELIUS EUROPOJE

Atkočiųjų šeima, kaip ir visada, jautri pagalbos saukiantiems. Šią savaitę Atkočičiai jau išsiuntė 4 siuntinius lietuviams tremtiniams Europoje. Adresus tremtinių Atkočičiams suteikė Vienybės redakcija.

NEW YORK IŠVENGĖ SUSISIEKIMO STREIKO

Paskutiniu momentu didžiausias miestas pasauly, New Yorkas, išvengė susisiekimo streiko. Transporto darbininkų unija, artima CIO, buvo pasirodusi paskelbti New Yorko požeminių traukinių ir eleveiterių etreiką.

Šis streikas būtų suparalizavęs viso miesto susisiekimą. Miestas pereitais metais išpirkė visus požeminius traukinius ir jų įmones. Tuo būdu pats miestas kontroliuoja visą susisiekimą. Susisiekimas New Yorke pigus: už penktą važiuok iš vieno miesto galo į kitą. Miestui tas biznis, betgi, neša nuostolius. Nuostolius miestas padengia iš savo biudžeto. Ateityje bus daugiau nuostolių ir juos numatoma padengti iš pardavimo

mokesčių.

Gen. Gross, visų miesto susisiekimo įmonių viršininkas, pasiūlė keletą susisiekimo dirb tusių parduoti privačioms bendrovėms. Tas ir sukėlė audrą unijos vadų tarpe. Jie priešingi tam. Mat, tose įmonėse dirba tik 20,000 darbininkų. Išvedus juos į streiką, galima lengvai sustabdyti visą susisiekimą.

Bet pradėjus grasyti streiku, miesto meras unijai pranešė, kad jis apie manomą įmonių pardavimą nebuvo oficialiai painformuotas ir, be to, tuo reikalu patys gyvenytojai turėtų pasisakyti. Po šio pareiškimo unijos vadai pranešė, kad streiko terminas atidedamas, o tuojau bus pradėta derėtis dėl algų pakėlimo.

Mirė S. Andriulevičius Lietuviškos imonės lietuvis vedėjas

Sausio 20 d. mirė jaunas, vos 29 metų sulaukęs, Vienybės skaitytojas Stasys Andriulevičius. Velionis gyveno 14 Woodland Ave., Kearny, N. J. Buvo žinomas Brooklyno ir apylinkės lietuvių jaunimo tarpe. Stasys, mažas būdamas, parvyko su tėvais į Lietuvą ir ten užaugo.

Vėliau jis grįžo į Ameriką ir čia dalyvavo lietuviškoje veikloje. Buvo sąmoningas lietuvių patriotas. Velionis paliko jauną žmoną Sofiją.

Mirusiojo kūnas buvo pašarvotas Juozo Garšvos kopeljoje, iš kurios sausio 24 d. palaidotas šv. Jono kapuose.

Vienybė reikią gilią užuojautos velionio našlei Sofijai Andriulevičienei.

Ilsėkis ramiai, Stasy, be laiko išsiskyręs iš gyvųjų tarpo.

Finansų sekretorius Fred M. Vinson atsuntė asmeninę padėką Vienybės redaktoriui Juozui Tysliavai už jo, kaip žurnalisto, veiklą karo finansų programos pravedimui. Finansų sekretorius sako, kad Juozas Tysliava atliko didelį patriotinį darbą.

Lietuviškos imonės lietuvis vedėjas

Bronius Petrikėnas šiomis dienomis paskirtas lietuviškos American Radio Hardware Co. imonės vedėju. Bronius Petrikėnas, jau seniai dirba toje imonėje. Keleta metų jis dirbo ir kitoje imonėje. Jis žinomas kaip pirmos eilės ("tool and dye") specialistas. Šį amatą jis išmoko iš velionies Povilo Glemžos. Vėliau šis laikui velionies Glemžos žentas T. D. Mitchell-Mačiulaitis paskyrė jį to departamento formu ir kitų departamentų prižiūrėtojum.

Bronius Petrikėnas gimęs Amerikoje, bet augo Lietuvoje. Jis Lietuvoje išmoko statybos amato. Čia, išsimokęs mechaniku, pradėjo studijuoti inžinerijos. Studijų nenutraukia ir dabar, eidamas aukštas pareigas.

Mums praneša, kad Vienybės skaitytojos Onos Pastyk motina Marijona Raulinaitienė mirė sausio 12 d. Bostone. Palaidota sausio 15 d. Vėlionė paliko sūnų Vincą ir dukterį Oną Pastyk, gyvenančią Brooklyne. Velionė buvo 68 metų amžiaus.

JOS ŠOKS JUBILEJINIAME VIENYBĖS KONCERTE

Ši graži Philadelphia Vaidelyčių grupė šoks lietuviškus tautinius šokius jubilejiniame Vienybės koncerte, kuris įvyks vasario 24 d., Labor Lyceum salėje, Brooklyne. Vaidelyčių grupei vadovaus Lilija Stilsonaitė-Antanavičienė.

Grįžo iš Vokietijos

Neseniai grįžo iš armijos Albertas Urbaitis, Onos ir Antano Urbaičių, gyvenančių 188 So. 3rd St., Brooklyne. sūnus. Albertas išbuvo armijos tarnyboje pustrėčių metų. Apie 18 mėnesių Albertas Urbaitis buvo vakarų fronte ir Vokietijoje. Eidamas okupacijos kario pareigas Vokietijoje, Albertas sutiko daug išvietintų lietuvių. Dabar Albertas Urbaitis, kartu su broliu Antanu, versis namų daržymo ir dekoravimo bizniu.

Lietuvio, lenkų armijos kario, laiškas Ginkui

Šiomis dienomis Juozas Ginkus lietuvių radijo programos direktorius, gavęs laišką iš Italijos. Rašo Povilas Wonzodas, tarnaujantis lenkų ginkluotose jėgose, esančiose Italijoje. Tautietis rašo: Gerb. Pone:

Nežinau, ar mano laiškas Jus pasieks, o jei pasieks — ar norėsit jį atsakyti. Aš karys lietuvis. Dabar neturiu nei giminės, nei namų, nei šeimos, nei pažįstamų, kaip pirštas vienas vargą vargstu šioje ašarų pakalnėje.

Aš vienas iš daugelio, nei dėl latrystės, nei dėl blogos valios praradau turimą ir artimus žmones. Baisus karo sukurs padarė iš manęs vargšą kareivį. O kareivio tremtinio dalia yra kieta ir negailastinga.

Čia Europoj žmonės karo baisenybę taip išvarginti, kad svetimon nelaimėn nieko padėti negali, nes patys yra sugriauti.

Todėl nutariau kreiptis pas Jus, nors esate irgi karo naš-

Normandie Cocktail Lounge

SAM MAGEE, savininkas Barai, muzika ir šokiai 26 Main St., Orange, N. J. Tel.: OR. 3-9641

Memories of Lithuania RADIO HOUR

Saturdays, 5:00 to 5:30 p. m. Station WEVD—1330 kil. Director—JACK J. STUKAS 429 Walnut St., Newark, N. J. Tel. Market 2-5360

HAVEMEYER 8-0259
RALPH KRUCH FOTOGRAFAS
65-23 GRAND AVENUE
MASPETH, N. Y.

J. VAITULIONIS

PIRMAS LIETUVIS Chiropraktas Gydytojas
307 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Valandos: nuo 9 ryto iki 8 vak.
Šventadieniai susitarus

LIETUVISKA ALUDĖ

KARSTI UZKANDZIAI KASDIEN
Patogi moteri užėjimui su MOTERIMIS
Alus. — Didelis pasirinkimas visokių gėrimų
Juozapas Zeidat
411 GRAND STREET
BROOKLYN, N. Y.

TARZANAS IR TARZELĖ

Pirma, negu bezdžionės sugrato, kas atsitiko, Tommy jau buvo parmušęs Tarzelės sargybą. Šį kartą jis veikė žaibo greitumu, nes maža klaidelė galėjo pakenkti visiems jo planams.

Mergina tuojau atsistojo. Ji tuojau suprato, kas toliau sekė. Ji dabar savo akyse jau įsivaizdavo naują ir pavojingą kovą. Bet jos protas taip pat labai skubiai veikė.

But what good was battle against such superior force? Already the apes were converging on her.

THEN TARZELLA DID A STRANGE THING. SHE SEIZED TOMMY AND HELD HIM FAST.

Edgar Rice Burroughs.

Kas bus toliau — žiūrėkite kitame Vienybės numery

Tada Tarzelė griebėsi labai keistos priemonės. Ji sučiupo Tommy už pečių ir stipriai laikė jį savo rankose. Dar sekundė ir Tarzelė vaikina iškels virš savo galvos tarytum kokią plunksną.

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI
VALANDOS:
8—10 ryte
1—2 popiet
6—8 vakare
Tel. Evergreen 8-9229
DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
DR. BLADAS K. VENGIS (DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
VALANDOS:
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. ofiso STagg 2-0706
Namų — Jamaica 6-3834
DR. A. PETRIKA (DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS:
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Evergreen 7-8868